

A tehetséggondozás elmélete és gyakorlata az általános- és középiskolai pedagógiai munkában

Témahét a Berzsenyi Dániel Gimnáziumban

Záró dolgozat

Készítők

Erben Péter
Kerek Roland
Mezei Mónika
Sztranyák Attila
Tézli Péter

A dolgozat elkészítéséhez felhasználtuk Simon Anna kollégánknak a témahét szervezése során készített anyagait, a programban résztvevő témavezető tanárok visszajelzéseit, továbbá a projekteket megvalósító, illetve az előadásokat megtekintő diákok megjegyzéseit.

Bevezető

Ezen dolgozatot a Qualitas Tanácsadó és Szolgáltató Kft. által szervezett „A tehetséggondozás elmélete és gyakorlata az általános- és középiskolai pedagógiai munkában” című képzés záródolgozataként készítettük el. A képzés során megállapodtunk trénerünkkel, hogy a megszerzett tehetségpedagógiai ismereteket egy aktuális iskolai programunkhoz kapcsolódva gondoljuk végig. A tehetséggondozás kérdéseinek elemzése mellett célunk volt az is, hogy a lehető legteljesebb dokumentációját adjuk az idén kísérleti jelleggel megszervezésre kerülő „Témahét” programnak.

1. Motiváció és definíció

A budapesti Berzsényi Dániel Gimnázium – két másik kerületi iskolával közösen – nyert a TÁMOP-3.1.4/08/1-2008-0011 számú, „Kompetencialapú oktatás, egyenlő hozzáférés innovatív intézményekben” címet viselő pályázatán. A pályázat megvalósítása során több új tanulás-szervezési eljárás kipróbálása zajlik, amelyek egyike a témahét.

A program megalkotásakor a *témahét* szakirodalomban található definíciójából indultunk ki:

„A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája a témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel. Az évfolyam szintű tanulás-szervezés a hagyományostól eltérő csoportalkotási módokat is lehetővé tesz.”

Saját értelmezésünkben a következőket emeljük ki:

A témahét formája csoportos tanulói ismeretszerzés az osztálykeretek felbontásával egy évfolyamon. A csoportba való jelentkezés önálló és kötelező, a csoportok témavezető tanárok által kijelölt témákra szerveződnek. A témák nem csak tagozathoz kötődnek. A csoportoknak bemutatható eredményt kell létrehozniuk a témahét ideje alatt.

Mint látható, a témahét program megvalósítása során a projekt-pedagógia módszereit próbáltuk ki. Idén a 11. évfolyam tanulói vettek részt a kísérletben. Az egyik tantestületi tájékoztatón az alábbiakat hangsúlyoztuk:

„Azért kísérlet, mert azt szeretnénk megvizsgálni, hogy hogyan tudjuk a fenti keretek között irányítani és segíteni a munkát; milyen eredményességgel dolgoznak e formában a tanulók. Ennek alapján kellene döntenünk arról, hogy a jövőben hasonló módon vagy másképpen szervezzük-e a témahetet.”

2. Témahét és tehesség gondozás

Ebben a fejezetben azt vizsgáljuk, hogy a Témahét program milyen lehetőségeket kínál a tehetségpedagógiai szempontok érvényesítéséhez.

2.1. Tehetség-modell

A Renzulli-féle többtényezős tehetségmodellt alapul véve elmondhatjuk, hogy a témahét program feladatát adott az **átlagon felüli képességű** diákoknak is, a szabad választásból következően erősebb **elkötelezettséggel** vehettek részt a diákok a munkában, és a feldolgozás módja széles teret adott a **kreativitás** kibontakoztatásának.

2.2. Gazdagítás

A tehesség gondozás legfőbb alapelve tartalmi szempontból a gazdagítás. A Témahét program során a gazdagítás következő formái valósultak meg:

- általános felfedező élmények
- tantervben nem szereplő, friss ismeretek
- változatos feldolgozás (terepmunka, kérdőívezés, előadás, koncert,...)
- kiscsoportos és egyéni feldolgozás
- önálló kutatási projektek
- tudás gyakorlati alkalmazásának lehetősége
- ismeretek kritikus feldolgozása

2.3. Gyorsítás

A témák egy része lehetőséget adott arra, hogy a szokásos tanórai munkastílushoz viszonyítva sokkal nagyobb „töménységben” foglalkozzanak a diákok egy jól meghatározott témakörrel. (Például a költségvetéssel foglalkozó csoport makroökonómiai fogalmakat értett meg, a parlamentáris demokrácia működésébe pillantott be, adózási alapismereteket gyűjtött össze, pártok választási programját elemezte, közvélemény kutatással foglalkozott; mindezeket egy jól körülhatárolt kérdéskörön belül.)

2.4. Differenciálás

A legfeljebb 12 fős csoportok általában tovább bomlottak kisebb egységekre, így minden résztvevő megtalálhatta a saját képességei, problémaérzékenysége és érdeklődése számára legmegfelelőbb szerepet a projektben. A kérdésfeltevések nyitottsága pedig azt segítette, hogy a vizsgált problémák különböző mélységekben voltak elemezhetőek.

2.5. Belső motiváció

Alapelveként kimondtuk, hogy a tanulók önálló célkitűzése kell, hogy meghatározza a projektek menetét. Az önállóan felvetett kérdések, saját ötletek hatékonyan biztosították a feladat iránti erősebb elkötelezettséget.

3. A program leírása

Ebben a pontban röviden áttekintjük a Témahét programot, az első ötlet megszületésétől az utolsó előadás lezárultáig.

3.1. Előkészületek

Első ötletgyűjtő találkozó (2009. szeptember)

A szervezés alapvető formájáról folyt a beszélgetés. A felvetett ötletek: (a) délutáni előadások szakértők meghívásával; (b) délelőtti projektmunka csoportban; (c) tanárok rendhagyó előadásai az órarendi órákon az adott témában. Ekkor fogalmaztuk meg, hogy elsődleges szempontunk a minőségi munka biztosítása lesz. Ehhez a csoportmunkát tartottuk legjobbnak a három lehetőség közül.

Második ötletgyűjtő találkozó (2009. október)

A „minőségdeficit” elkerülésének módjain gondolkoztunk tovább. Kirajzolódott az az ötlet, hogy a csoportok munkája „témavezető tanárok” felügyeletével zajlana, akik előzetesen meghirdették a választható témákat. Azt reméltük ettől a megoldástól, hogy a motivált kollégák lehetőséget, és nem problémát látnak abban, hogy egy kedvenc projektötletüket szabad keretek között kipróbálhatják. A témavezetős formából következően egy teljes évfolyam megmozgatását láttuk megvalósíthatónak. Ehhez becsléseink szerint 15 téma meghirdetése lehet szükséges.

Első konzultáció az iskolavezetéssel (2009. november)

Arra jutottunk, hogy ha minőségi munkát szeretnénk elvárni a diákoktól, akkor időt kell biztosítanunk a projektek számára, hiszen nem remélhető, hogy a délutáni edzések vagy a hétvégi pihenés rovására tudnának átlagon felülit produkálni. Felvetődött tehát a kérdés: Kivehető egy évfolyam a tanításból néhány napra? És a nehezebb: Kivehetők-e a témavezető tanárok a tanítás szokásos rendjéből a Témahét idejére?

Második konzultáció az iskolavezetéssel (2009. december)

Világossá vált, hogy a program legproblémásabb része a témavezető tanárok helyettesítésének megoldása a Témahét ideje alatt. Az is kirajzolódott, hogy az iskolavezetés inkább egy teljes iskolát foglalkoztató programot látna szívesen. Úgy tűnt, hogy a szervezés félbeszakad: az eddig kidolgozott szerkezet összeegyeztethetetlennek látszott az intézmény működéséből adódó megkötésekkel.

Döntés tantestületi értekezleten (2010. január)

Az első nyilvános vita, a teljes tantestület részvételével. Kompromisszumos javaslatként megfogalmazódott: legyenek diáprojektek délelőtt, és az egész iskola számára előadások délután. Ezt az ötletet elvetettük, mert úgy éreztük, teljesíthetetlen mennyiségű munkát követelne a szervezőktől. Végül az eredeti elképzelés zöld utat kapott, azzal a feltétellel, hogy a témavezető

tanárok nem hiányozhatnak azokról az órákról, melyeket a programban nem érintett diákoknak tartanak. A Témahét célcsoportja a közös döntés értelmében a 11. évfolyam lett.

Tantestületi tájékoztató (2010. január 22.)

Az előző értekezleten zajló vita nem sok lehetőséget adott a Témahét ismertetésére, sokakban teljes volt a bizonytalanság, miről is van szó. Ezen az értekezleten egy tömör prezentáció segítségével tájékoztattuk a tantestületet a Témahét adta feladatokról, a program ütemezéséről. Ekkor jeleztük az igényt: szükség lesz legalább 15 önkéntesre, aki szívesen kipróbálná magát, mint témavezető. Elmagyaráztuk, hogy mivel jár ez a feladat, milyen részletességű témaleírást képzelünk el.

Témák begyűjtése (2010. január 22. - 2010. január 31.)

Nagyjából másfél hét alatt összegyűlt 15 téma, ráadásul a „kiszivárgott” információk alapján megalakult egy új csapat is: így egy diákok által megálmodott téma is bekerült a választékba.

Műsorfüzet, honlap, rövid és hosszú ajánlók (2010. február 27.)

A beérkezett témajavaslatokat két formában szerkesztettük meg. Egyrészt csináltunk egy honlapot, ahol a témaleírások a következő információkat adták meg: rövid problémafelvető leírás, a projektben választható tevékenységek, időbeosztás, maximális csoportlétszám, esetleges szükséges előismeretek, témavezető tanár(ok).

Ezen felül szerkesztettünk egy reklámanyagot, amely grafikusan látványosabban volt megtervezve, és vicces, az érdeklődést felkeltő formában ismertette a témákat. Itt is hangsúlyoztuk a projektben végezhető tevékenységi formákat.

Jelentkeztetés témákra (2010. március 2-6.)

A diákok jelentkezési sorrendben kerültek be a csoportokba, a jelentkeztetést az iskola szabadidő-szervező pedagógusa végezte. Lényegében 2 nap alatt összeállt a kép, az évfolyam 90%-a eddigre már talált magának témát és csoportot.

Csoportindítás (2010. március)

A témavezetők általában már a Témahét előtt találkoztak csoportjukkal, és egyeztették, milyen formában tartja a kapcsolatot a témavezető a csoporttal, hogyan fogja értékelni a munkát. Általában ekkor fogalmazták meg a csoport tagjai saját céljaikat a projekttel kapcsolatban.

3.2. Témahét

Nyitás (2010. március 22.)

A csoportindítás történhetett hétfő reggel, de az is előfordult, hogy ezt már korábban megtette a témavezető és csoportja. Több témánál szükség volt előzetes anyaggyűjtésre.

Csoportmunka (2010. március 22-24.)

A csoportok iskolán kívül és épületen belül is dolgoztak. A Témahét három napja alatt négy

tantermet biztosítottunk számukra, itt zajlottak a konzultációk, itt állították össze a bemutatókhoz készülő prezentációkat.

Zárás (2010. március 24.)

A harmadik nap utolsó tanórájának ideje alatt a csoportok bemutatták munkájuk eredményét a témavezető tanárnak, aki értékelte a csoport munkáját. Ekkor volt idő a csoport tagjainak önmaguk értékelésére is (lásd melléklet).

Előadások (2010. március 26.)

Pénteken, a Berzsényis Napok keretében, került sor a projektek során elkészített anyagok bemutatására. Az előadásokra bárki bemehetett, a 9. és 10. évfolyamra járóknak kötelező volt. A bemutatók után a „Titkos Zenei Projekt” csapata koncertet adott a vetítőteremben.

3.3. Értékelés

Csoport munkájának értékelése

Hosszas vita után a tantestület úgy döntött, hogy az érintett diákok egy „A Témahéten részt vett”, illetve „A Témahéten nem vett részt” típusú beírást kapnak az ellenőrző füzetbe, és munkájuk finomabb értékelése szóban történik, a szerdai zárás során.

Csoport önértékelése

A diákok önmagukat is értékelték, a mellékletben megadott módszerek valamelyikével, erre szintén a szerdai zárásakor került sor.

Nézők véleménye

A pénteki előadások nézőivel kérdőívet töltöttünk ki, ennek kiértékelése a mellékletben olvasható.

Témavezetők visszajelzése

A Témahét utáni héten a szervezők és témavezetők e-mailben osztották meg egymással élményeiket, tapasztalataikat.

Iskolavezetés és szervezők

Hivatalos zárásra a Témahét utáni szerdán ült össze az iskolavezetés a témavezetőkkel és szervezőkkel. Ekkor olyan szempontból próbáltuk összegezni a tapasztalatokat, ami segíthet a döntésben, hogy beépül-e a Témahét program az iskola pedagógiai programjába.

4. Illesztés a helyi pedagógiai programhoz

Ebben a fejezetben azzal foglalkozunk, hogy a Témahét program megvalósítása során milyen kérdések vetődtek fel, milyen konfliktusokat kellett megoldani.

4.1. Témahét és TÁMOP

Annak ellenére, hogy a Témahét programot a TÁMOP pályázat keretében szerveztük, sajnos meg kell állapítanunk, hogy a pályázat legfeljebb abban jelentett támogatást, hogy megkövetelte a módszertani megújulást. Sem a program szervezése során felmerülő eszközigényre nem volt keret (ez a kisebbik baj), sem a kollégák extra mennyiségű munkájának finanszírozására. Tehát nem volt pénz a helyettesítések megszervezésére, és az sem jelent meg a pályázat költségvetésében, hogy egy új program kitalálása és megszervezése hány óra munka, a szokásos tanári teendőkhöz felül.

Összességében úgy látjuk, hogy ez a TÁMOP pályázat nem támogatta anyagilag azokat a módszertani fejlesztéseket, amelyeket megkövetelt.

4.2. Témahét és iskolavezetés

A legfontosabb ütközési pontok a következők voltak:

Energiák

A program megvalósítása komoly energia-befektetést igényelt a szervezők és témavezetők részéről. Az iskolavezetés véleménye az volt, hogy talán túlságosan is sokat, elszívva az erőket más fontos iskolai feladatok megoldásától.

Egész iskola vagy egy évfolyam?

A vezetés jobban örült volna egy az egész iskolát megmozgató programnak. A szervezők azonban úgy látták, hogy a választott forma legfeljebb 120-150 diákkal működtethető, hiszen a csoportok mellé önként jelentkező témavezető tanárokat kell találni, aki saját ötlettel indítják be a projekteket.

Helyettesítés és teremrend

A csoportmunka három napja alatt megoldhatatlannak bizonyult a témavezető tanárok helyettesítése, és komoly nehézségeket okozott megfelelő számú tanterem biztosítása a csoportok számára. Ez abból adódott, hogy a szokásosnál több csoportra bomlott a 11. évfolyam.

Eszközigény

Mint már említettük, a TÁMOP pályázatban nem volt keret a program megvalósítására, tehát lényegében „szerelemből” szerveztük a témahetet. Az egyetlen megfogható „juttatás” az volt, hogy a 11. évfolyamon tanító témavezetők 11-es órái elmaradtak a csoportmunka három napja alatt.

Nem volt pénz uszodai belépőre, plakátpapírra, fényképelőhívásra, a műsorfüzet színes nyomtatására.

4.3. Témahét és kollégák

Témavezetők vívódásai

- Többeket zavart, hogy a programban versenyhelyzetek vannak elrejtve. Versenynek élhető meg például, hogy a szabad jelentkezés miatt előfordulhat, hogy valamelyik témákra sokan, máshova kevesebben jelentkeznek. De versenyhelyzetként élhető meg az is, hogy a projektek termékét az iskola nyilvánossága előtt meg kell mutatni.
- Bizonytalanok voltunk abban, hogy milyen hatékonysággal tudjuk a csoportok munkáját irányítani. Egyrészt a témavezetők csak lukasóráikban tudtak csoportjukkal foglalkozni, másrészt a jelentkezők egy részét nem ismerték, korábban nem tanították.
- Majdnem minden témavezetőnek új volt a hagyományostól eltérő tanári szerep. Projektvezetőként nem volt nyilvánvaló megtalálni az egyensúlyt: irányítunk és ellenőrizzük, vagy csupán támogatjuk a diákok ötleteit, segítjük munkájuk szervezését.

Akik nem vezettek témát, de tanítanak az évfolyamon

- Nem mindenki tudta elfogadni, hogy tanulóink ilyen mértékű szabadon engedése hasznos munkát eredményezhet. A témák nem kapcsolódtak szigorúan a tananyaghoz, nem készítettek fel az érettségire.
- A csoportmunka három napja alatt elmaradtak a 11-es órák. A tavaszi félévben általában sok program töri meg a tanítás rendjét, ez most tovább fokozódott.

4.4. Témahét és diákok

A résztvevő diákok között lényegében három attitűdöt sikerült beazonosítani:

- **A céltudatos.** Saját célokkal vágott bele a munkába, voltak előzetes elvárásai, hova szeretne eljutni a projekt során, rendelkezett előzetes ismeretekkel a témával kapcsolatban.
- **A belelkesedő.** Bizonytalan volt a kezdéskor, de egyre nagyobb lelkesedéssel vetette bele magát a munkába, amikor kezdett körvonalazódni, mi kerekedhet ki a témából.
- **A link.** Többször elkésett, minimális munkával próbálta kipipálni a témahetet, nem tekintett „valódi” iskolai feladatnak a csoport sikeres szereplését.

A csoportmunka érdekes hozadéka volt, hogy az aktívan alkotó tanulók sokkal kritikusabbak voltak „lógós” társaik irányában.

5. Pedagógiai tapasztalatok összegzése

5.1. A megvalósult projektek tapasztalatai

Az alábbi elemzés nagyban támaszkodik a projektek leírására. Az alább említett projektek csak példaként szolgálnak egy-egy jelenséggel kapcsolatban, amely általában több esetben is megfigyelhető volt.

Gimnáziumukban sokszor találkozunk azzal a jelenséggel, hogy a hozzánk járó diákok tehetsége nem skatulyázható be a tantárgyi keretek szerint. Ők maguk sem szeretik ezeket a skatulyákat: vagy nem férnek bele, vagy kimondottan láznak ellene. Sokan, sokszor jegyzik meg a diákok közül is, hogy az, amihez ők értenek, vagy szeretnének érteni, nem a tanórai keretek között fog megnyilvánulni, kiderülni.

Ezt felismerve több kísérlet is született a tehetség fogalmának kiszélesítésére. Megemlítendő például a humán tagozatosoknál bevezetett „Mestermunka”, ami egy teljesen szabadon választott „termék” elkészítését jelenti, körülbelül fél év alatt. A Mestermunka bemutatóján részt vesz az osztály és az osztályt tanító tanárok. A tapasztalatok szerint a diákok egy ilyen motiváció hatására hatalmas lökést kapnak: van, aki megtanul tűzsonglörkődni vagy szinkronúszni a bemutató kedvéért, de előfordulhat olyan is, hogy az egyik diák osztálytársának verseiből tart egy rövid szavalóestet.

Ebbe a berzsenyi hagyományba illeszkedik a Témahét is, amely már a témák, projektek megjelölésénél is nyilvánvaló: szinte kivétel nélkül mindenki olyan témát igyekezett adni, amely elég szabad ahhoz, hogy differenciáltan és csoportban is mindenki megmutathassa saját tehetségét; eléggé interdiszciplináris ahhoz, hogy ne legyen „iskolaszagú” és eléggé nyitott ahhoz, hogy ne érezzék a diákok, hogy egy olyan vágányra vannak kényszerítve, amelyen nem szeretnének haladni. (pl. Hazugság, Világképek, Helyünk a költségvetésben) Külön megemlítendő, hogy a „berzsenyi szellem” is megérezte ezt: a „Titkos zenei projektet” a diákok egy csoportja találta ki és bonyolította le. Amint a csoportot segítő tanár (Soczó Júlia) is megjegyezte: elgondolkodtató, hogy legközelebb nem kellene-e még nagyobb teret engedni az ilyen kezdeményezéseknek.

Mi, hogyan motiválta a diákokat a munka elindulásában? A projekteket végigtekintve azt láthatjuk, hogy nagyrészt olyan gyerekek jelentkeztek az egyes témákhoz, akiket a téma kimondottan érdekelt. Elkerülhetetlen, hogy minden csoporthoz csapódtak olyanok, akik „muszájból” csatlakoztak, hiszen a Témahét a 11. évfolyamon kötelező volt; de sokan így is megtalálták a helyüket. A csoportokat irányító pedagógusok a motiváció tekintetében különböző módszerekkel dolgoztak: volt, aki egy filmmel indította a projektet (Hazugság), volt, ahol egy kiállítás ajánlott megtekintése indíthatta be a gondolatokat (Hulladéktermelés), volt, ahol mozgássérült sportolók edzését tekintették meg a diákok. De ez csak a tanári oldal. A Témahétet előkészítő, azt megelőző hetekben is vállaltak részt a gyerekek a munkából: szempontokat gyűjtöttek a megfigyelésekhez (Mit olvas az utca embere?), szakirodalmat olvastak (Világképek, Helyünk a költségvetésben, Hőkamera – itt idegen nyelvű szakirodalom fordítására is sor került). Több diák számára kimondottan fontos volt a témája: a mozgássérült sportolókat vizsgáló projektben több aktív sportoló vett részt, a „Világképek” projektben többen saját világképüket is keresgették, a „Helyünk a költségvetésben” volt, aki már meglévő pénzügyi alapismereteit

bővítette. Megfigyelhető a szakmai motiváció is: a hőkamera és a hulladékgyűjtés inkább a természettudományos tagozatosokat érdekelte, míg a „Budapest, a kultúra fővárosa” inkább humán tagozatosokat vonzott. A témákat vezető tanárok óvatosak voltak abban, hogy ne legyen nagyon irányított az előkészület, hogy a gyerekek önállóan tudjanak ötletelni – ez az egyes projektek esetében más-más módon nyilvánult meg, amint ez a következőkben lesz látható.

Tanári segítség vagy egyéni utak? Tehetségpedagógiai szempontból a Témahétnek talán a legérdekesebb szempontja a diákok önállósága, az önálló ötletek, információk gyűjtésének a kérdése. Iskolánkban a problémakör röviden a következő: amint a bevezető bekezdésben is szó volt róla, diákjaink nagy része kimondottan ellenáll a tanári irányításnak. Ez részben el is fogadható, szomorú azonban, amikor ez a hozzáállás átmegey üres „kreatívkodásba”, önisméltésbe. Hamar kiderülhet, hogy az információ „felülről jövő” elutasítása végül azt eredményezi, hogy nem néznek alaposan utána a dolgoknak, nem nyitottak kívülről jövő szempontok, ötletek befogadására, nem fejlődnek az amúgy tehetséges diákok. Így valaki képes ugyanazt a tehetség szintet hozni éveken át, fejlődés nélkül. A másik negatívuma ennek, hogy többen lenéznek a szorgalmas munkával, tanulással szerzett tudást. A Témahét egyik nagy kérdése tehát az, hogy egy ilyenfajta kerettel lehet-e önálló ismeretszerzésre, tanulásra motiválni a diákokat.

A lezajlott, megvalósult projektek azt mutatják, hogy lehet. Volt, ahol a tanári irányítás elengedhetetlen volt (Hőkamera), azonban a legtöbb esetben egy-két motiváló beszélgetés elég volt az ötletek elindulásához. Ahogy Mezei Mónika megfogalmazta: a diákok „rákényszerítése” az önálló munkára azt eredményezte, hogy sok esetben teljesen önállóan osztották fel a témát, jelölték ki a részfeladatokat. A költségvetésről szóló projekt esetében pl. öt, teljesen önálló témán dolgoztak a gyerekek, a „Hulladéktermelés” esetében is több, önálló csoport dolgozott: otthoni, családi hulladékelemzést végeztek, illetve érveket, ellenérveket gyűjtöttek, csomagolópapírok összetételét vizsgálták, stb. Jellemző, hogy a tanári ötleteket csak részben fogadták el: a „Helyünk a költségvetésben” projektben a tanár által javasolt szemponton az öt csoportból csak egy dolgozott, az iskolai terekről szóló projekt alapötletét pedig teljesen megváltoztatták a diákok: eredetileg két iskola alapos összehasonlítása lett volna a feladat, abból a szempontból, hogy a tér, a beosztás, a struktúra hogyan határozza meg az iskolai életet, lehetőségeket: ehelyett több iskola sokszempontú, ám kevésbé mély összehasonlítását választották a diákok. A „Világképek” és a „Mit olvas az utca embere” projektekben a felmérés alapelveit elfogadták a diákok, ám a konkrétumokat már maguk dolgozták ki. Több helyen jött elő teljesen saját ötlet, szempont: ilyen pl. a „Budapest, a kultúra fővárosa” esetében a klip, ami fontos helyszínek végiglátogatását mutatja be kosárlabdázás keretében.

Kérdés azonban, mennyire igényelték volna a diákok az aktívabb tanári jelenlétet a Témahétben? Az iskolai lehetőségek adottak voltak: a tanároknak az órákat meg kellett tartani, csak a lyukas órákban, a napok végén, illetve a Témahét indulása előtt volt lehetőség a konzultációra. Nos, ez a keret csoportonként eltérően szűknek vagy elegendőnek mutatkozott. A „Hazugság” projekt pl. teljesen önállóan dolgozott, a „Terek és lehetőségek az iskolában” csoport pedig kimondottan elutasította volna az aktívabb tanári közreműködést; a csoportot vezető tanár (Simon Anna) kimondottan úgy érezte, ha több időt tölt a diákokkal, az elrontotta volna a munkát. A „Világképek” csoport esetében viszont furcsa kettősség mutatkozott meg: egyrészt igényelték volna több elméleti háttértámogatást, másrészt a munka koordinálását néhányan túl erősnek találták. Ez utóbbi eset mutatja azt a nehézséget is, hogy egymást és a vezető tanárt egyaránt kevésbé ismerő diákok néha tudnak jól együtt működni, néha pedig ez kevés.

Mit csináltak a gyerekek a Témahéten? Amint a részletes projekt-leírásokból látszik, a diákok általában meg tudták találni a csoporton belül azt a területet, amivel szívesen foglalkoztak. Aki ért az informatikához, grafikonokat rajzolt, aki inkább szeret jönni-menni, kérdőíveket vett fel, aki tud zenélni, zenekart alapított, aki szeret utánaolvasni valaminek, az ezzel támogatta a csoportot. Szinte minden csoportmunkában voltak „mozgó” feladatok, amihez a városban kellett sokat keresgélni, volt informatikai jellegű feladat, hiszen a projektet egy előadás zárta le és volt sok háttér munka. Érdekességként megemlítendő pl. a „Titkos zenei projekt” esetében a „manager” státusz: ez a diák nem tud zenélni, viszont felvállalta a próbaterem megszervezését, a dokumentációt, a kották beszerzését és másolását, stb. Amint az minden csoportmunkában természetes, voltak pillanatok, amikor kevesen dolgoztak csak egy időben („üvegnyak-effektus”), ezt azonban többen ügyesen áthidalták (például a Mit olvas az utca embere? című projekt esetében); volt azonban arra is, hogy ez gondot okozott: a „Világképek” csoportban az adatbázis felépítése alatt gyakorlatilag leült a csoport, hiszen azt egy ember csinálta hosszabb ideig, a többiek viszont nem használták ki az így felszabadult időt.

Mit tanultak a diákok a Témahéten? Általános tapasztalat, hogy sok új ismeretet nem adott a diákoknak a Témahét, élményt azonban annál többet. Ahogy a hőkamerával dolgozó csoport segítő pedagógusa (Baranyai Klára) megfogalmazta: „eddig is tudtuk, hogy sűrűlódás hatására hő keletkezik, de hogy ezt látni is lehetett, az hatalmas élmény volt”. Általában az újfajta szempont, megközelítés volt igazán tanulságos (ld. Terek és lehetőségek az iskolában), de többen kiemelték, hogy új „képességeikre” is most jöttek rá, például Budapest, a kultúra fővárosa csoportjának esetében: most derült ki, milyen jó operatőrök, vágók, filmkészítők „lakoznak” bennük. Volt természetesen olyan projekt, ahol sok új ismeretre is szert tettek (pl. Hazugság, Helyünk a költségvetésben). Az együttműködés, együttgondolkodás, a munka önálló megszervezése, a konfrontációk elsimítása, a csoport önszabályozása azonban minden projekt esetében nagyon fontos tanulság.

Több projektben is felmerülő, továbbgondolandó kérdések:

- tanári szerepvállalás: mind diák, mind tanár részéről volt, aki soknak, volt, aki kevésnek érezte mind szakmai, mind pedagógiai szempontból
- rendelkezésre álló idő: főleg a bemutató elkészítése sok esetben több időt igényelt volna (vágás, prezentáció, utómunkálatok), de többen az előkészítő fázist érezték hangsúlyosabbnak
- a nehezen együttműködő diákok integrálása
- dolgozzanak-e együtt egymást nem ismerő diákok?
- dolgozzanak-e együtt egymást nem ismerő diákok és tanárok?
- tényleg annyira fontos-e a bemutató, a „termék”?
- legyen-e szabadon választható a projekthét?
- adjunk-e több teret a diákok kezdeményezésének a témakijelölés kapcsán?

5.2. Pedagógiai célok és megvalósulásuk

A Témahét pedagógiai céljai

A Témahét nevű program bevezetésével a tantestület célja az volt, hogy egyrészt olyan ismeretekhez juttassuk a gyerekeket, amelyeket a tanórákon csak részben, vagy egyáltalán nem sajátíthatnak el (mert nem része a tananyagnak, az érettségi követelményeknek), másrészt azonban – ami ennél fontosabb célkitűzés – olyan módszerek alkalmaztatása a diákokkal, amelyekre nincsen lehetőség a hagyományos keretek között. Célunk az volt, hogy a diákoknak egyénenként is legyen felelősségük a feladat kidolgozásában, és ennek következtében olyan tehetségeiket vagy képességeiket használhassák, aminek nem is voltak tudatában, vagy csak nem állt módjukban használni őket eddig. A tehetséggondozás számos, mondhatni legtöbb fajtája egyáltalán nem alkalmazható a 35-36 fős osztálykeretekben, 45 perces órákon, feszített tempóban, a tananyag elvégzésének kényszerétől hajtva.

A 6-10 fős csoportok lehetővé tették az egyéni munkát, a gyerekek találékonyságától függött, hogy ki milyen típusú feladatot vállal. Így megmutatkozhatott számos kreatív és egyéb képesség: csoportszervezési és irányítási pozíciók, kezűgyességet és informatikai jártasságot igénylő feladatok (a prezentációk elkészítésénél), verbális kifejezési képességek (a bemutatók során), emocionális és kommunikációs adottságok (interjúk készítésénél), matematikai tehetségek (az ezt igénylő témáknál), és a többi. A minimum három napos munka, amelyet sok csoportnál egy-két hetes előkészítő fázis is megelőzött, illetve közös értékelés zárt le, alkalmat nyújtott arra, hogy a gyerekek elmélyüljenek a munkában, kipróbálják magukat és egymást, visszajelzést adjanak és kapjanak, felfedezzék tehetségeiket, de rájójjenek arra is, amiben esetleg nem annyira kreatívak. Erre a hagyományos iskolai keretek között azért sem nyílik mód, mert 35 főnél egyszerűen nincs lehetőség mindenkire csoporton belül egyéni munkát kiszabni, vagy ha van is, nincs idő mindenkit egyenként értékelni.

Fontos célunk volt a motiváció felébresztése. Gyakran szembesülünk az általános tanórákon a motiváció teljes hiányával a középiskolás korosztályban, még a kifejezetten tehetséges, jó képességű gyerekeknél is. Ennek oka lehet az erre az életkorra jellemző ellenállás minden hivatalos kerettel szemben, konfliktuskerülés, túlzottan magas, vagy alacsony elvárások, stb. A Témahét során azt szerettük volna elérni, hogy a gyerekek tulajdonképpen külső kényszer (nem osztályoztunk, nem jelent felvételi pontot) nélkül, csupán a feladat örömeért vállalják a munkát. Ezt kívántuk elősegíteni a színes témaválasztékkal, hogy mindenki megtalálja a hozzá illőt.

A pedagógiai célok megvalósulása

A Témahét a célok megvalósulását tekintve mindenképpen pozitív mérleggel zárult, bár természetesen voltak kritikus pontok. A legtöbb – de nem az összes – csoportban a diákok megtalálták a helyüket és a nekik való feladatokat, spontán módon alakultak ki a szerepek. Számos diákról derült ki, esetleg maga előtt is, hogy egyes területeken jó képességű, vagy kifejezetten tehetséges. Sokan jutottak új ismeretekhez, és többen mondták, hogy feltámadt érdeklődésük olyan téma iránt, amiről eddig nem hallottak, vagy nem érdekelték őket. Olyan diákok, akik az iskolában az általános órákon rendszeresen alul teljesítettek, nem tanultak, holott képességeik kiemelkedők, most szívesen dolgoztak, jóval többet, mint egy átlagos iskolai napon; egyes csoportok szó szerint éjt nappallá téve dolgoztak munkájuk befejezésén. Mind a részt vevő tanárok és diákok, mind a külső szemlélők többségének véleménye szerint a Témahét kiemelkedően sikerült, értékes alkotások születtek, a csoportok inkább a munka örömeit, mintsem a kényszerét érezték.

Természetesen voltak negatív visszajelzések is. Ezek egy része a tapasztalatlanságunkból is fakadt, melyeken könnyű javítani (a témák pontosabb kiválasztása, a bemutatók technikai akadályainak elhárítása, stb.). Bár nagyon elenyésző számban, de sajnos mégis voltak olyan diákok, akik „elbliccelték” a témahetet, akiket tehát nem sikerült motiválni ilyen programmal sem. Voltak olyan csoportok, ahol az önállóság, vagy az együttműködés hiánya nehezítette a feladat magasabb szintű kivitelezését. Összességében azonban elmondható, hogy a Témahét sikeres volt, a részt vevők nagy része tanult és okult belőle.

Le kell szögeznünk azonban, hogy amíg az efféle programok nagyon hasznosak és értékesek, az iskola hagyományos szerepeit és célkitűzéseit nem helyettesíthetik egy középiskolában. A tananyag és az érettségi követelmények, az általános műveltség megszerzése, kognitív és egyéb képességek, a kreativitás fejlesztése nem kizárólag ilyen látványos módszerekkel érhető el, és ezért nem válthatja fel a hagyományos módszereket. A kétféle módszer alkalmazása egy iskolában viszont nagyon gyümölcsöző hosszú távon, mind a kettő hathat egymásra. A Témahét és egyéb kreativitást serkentő projektek használatának azonban számos feltétel és körülmény megváltoztatását kell maga után vonnia. Ezeknek megváltoztatására az iskolának nincsen kompetenciája, minisztériumi és kormányzati szinten kellene ezeket a feltételeket megteremteni, ha valóban komolyan akarjuk venni az iskolákban folyó tehetséggondozást.

6. Melléklet

6.1. Az ideikínálat

Az ideikínálat leírása, ahogy a program honlapján olvasható volt. A témák lazán kapcsolódtak egymáshoz, a közös mottó: „Helyünk a világban”.

A társadalmi nemek különbözősége

Ebben a csoportban – szakirodalmi kutatások, saját feltételezések, kérdőívek és azok értékelése után – átgondolhatjuk a társadalmi nemek különbözőségeit, nemi szerepeket és a hozzájuk kapcsolódó sztereotípiákat. Tényleg olyan hatalmas a különbség nők és férfiak között? Vajon egyenlők vagyunk-e ma? Ha igen, miért nem, mennyiben nem? Mit mutatnak az adatok? Mit a gondolatok?

Az alábbi altémákat ajánljuk, de mást is ki lehet találni:

- a nők a volán mellett
- férfireklám / nőireklám – a reklámozott áruk és reklámszövegek
- egyenlő munkáért egyenlő bért?
- szerepek és kötelezettségek a családban – az elvárások és a valóság
- Minden nő hiú? Minden nő pletykás? Minden férfi imádja a focit és az autóját? - Mennyire igazak a nemi sztereotípiák?

Az iskola hőtérképe

Megvizsgáljuk, hogy mit is látunk egy hőkamerán keresztül az iskolában. Feltérképezzük az épületet, és esetleg más, érdekes jelenségeket is megvizsgálunk a kamerával.

Megismerkedünk a hőkamerával. Feltérképezzük a Berzsényi épületét. Más, érdekes felvételeket is készíthetünk. (A 3 nappól 1 nap) Az elkészült anyagból tablót, vagy rövid videó filmeket, prezentációkat készítünk. Ezeket be is mutatjuk az érdeklődőknek. Valaki dokumentálja a munkafolyamatot.

Budapest a kultúra és szórakozás fővárosa

A kulturális és szórakozási lehetőségek bemutatása Budapesten a berzsényis korosztály számára. Fel kell derítenetek az adott lehetőségeket, és ajánlót kell készíteni kortársaitok számára úgy, hogy a könnyed szórakozástól a magas kultúráig minden szerepeljen.

Mit olvas az utca embere?

Meg kell figyelnetek a közterületeken, tömegközlekedési járműveken olvasó embereket: milyen könyveket, egyéb dokumentumokat olvasnak? Milyen információhordozókat olvasnak (könyv, újság, elektronikus eszközök)? A megfigyelések milyen korosztályi sajátosságokat mutatnak? Megfigyeléseiteket össze kell vetni a rendelkezésre álló adatokkal.

Navigando nell'Internet italiano

Olasz nyelvű honlapok segítségével ismerkedjünk meg azzal, mi foglalkoztatja a mai olasz ifjúságot (szerelem, iskola, barátság, zene, sport, család stb.).

Alakítsuk ki a meglett témákról saját véleményünket olaszul, majd meséljük el tapasztalatainkat magyarul az érdeklődőknek.

Cél: A mai olasz ifjúság érdeklődési körének megismerése, nyelvhasználatuk sajátosságainak megfigyelése, egy adott téma körül kibontakozó viták összefoglalása

Hazugság

A hazugság és képmutatás szerepe mindennapjainkban. Az élet mely területein jelentkezik? Hol és miért természetes, elfogadott? Tényleg szükség van-e rá?

A csoport célja, hogy közös beszélgetésből kiindulva, közös gondolkodás, „brainstorming” és önálló kutatómunka után a felismeréseiteket egy prezentációban foglaljátok össze, esetlegesen más módon mutassátok be az érdeklődőknek.

A matekfeladatok az utcán hevernek

Sétálva Pest utcáin, a látottak (helyzetek, épületek, számok, emberek, stb.) alapján „gyártsatok” minél több matekfeladatot! Írjátok le a feladatot, annak megoldását, és azt, hogy mi alapján készült a feladat, továbbá mellékeljétek hozzá egy fotót, amely a feladatot inspiráló látványról készült!

Életminőség és hulladéktermelés

Az egyéni, a családi és a közösségi, az úgynevezett kommunális hulladék eredetét és további sorsát tanulmányozzuk. Megvizsgáljuk, hogy a környezeti anyagcserénk végterméke, a hulladék milyen problémákat és kérdéseket vet fel. Tanulmányozzuk, hogy milyen alternatív hulladékkezelési megoldások ismertek és ezeknek milyen előnyei, illetve hátrányai vannak.

Terek és lehetőségek két iskolában

Két, eredetileg is iskolának épült iskola összehasonlítása: az épületé és a benne zajló életé; válaszkeresés arra a kérdésre: mennyire befolyásolja az épület maga a benne zajló életet.

Helyünk a költségvetésben

A csoport a következő (típusú) kérdésekre keres választ: Hogyan születik a költségvetés? Megismerhető-e a költségvetés civilek számára? Mik az állam bevételi forrásai és mire költ? Az idei költségvetésben konkrétan hány forintot osztunk el? Egyetlen állampolgár adója mekkora tételt jelent a költségvetésben?

Szervátültetettek, mozgássérültek kiemelkedő sporttevékenysége

A cím lehetőséget ad a téma biológiai és pszichológiai megközelítésére is. (Szak)irodalom alapján áttekinthető egy (v. több) kiválasztott (híres) sportoló élettörténete, felkészülése és paraolimpiai v. olimpiai (egyéb) teljesítménye. Lehetőség van Budapesten ilyen helyzetben élő sportoló(k) bemutatására (akár személyiségpszichológiai szempontok alapján is).

„Bezzeg a német diákok (?)”

Milyen esélyei vannak 2010-ben egy német diáknak a középiskola elvégzése után?

„Pillanatfelvétel” a német középiskolások és egyetemisták lehetőségeiről.

A következő kérdések segítenek a kutatásban, de ki is egészíthetitek őket:

- Középiskola típusok Németországban
- Van-e átjárás közöttük?
- Érettségi Németországban:
  - Miből érettségizik egy német diák?
  - Mennyit ér az érettségi Németországban?
  - Mit gondolnak erről a diákok?
  - Milyen lehetőségei vannak egy német középiskolás diáknak az iskola elvégzését követően?
- Hogyan lehet bejutni az egyetemekre? Melyek a népszerű szakok?
- Hogyan vélekednek a német egyetemisták a bolognai rendszerről?
- A német egyetemisták hány százaléka tud elhelyezkedni a diplomájával?
- Mekkora Németországban a szakmunkásképzés presztízse?

Világképek

Tapasztalatunk szerint a mai világban az emberek világképüket különböző, esetleg összeegyeztethetetlen (pl. tudományos, vallásos, stb.) világnézetekből szedvegyítik össze. Ezt a jelenséget nem értékeljük, inkább a kíváncsiság és a tudatosítás szándéka motiválja a tervezett munkát. A feladat a környezetünkben élő emberek világképének felmérése és elemzése.

Fel és le – lecsúszás vagy felkapaszkodás útjai, esélyei ma Magyarországon

A csoport a következő kérdésekre keres választ: Hogyan juthat valaki elemi szintű szegénységbe, akár odáig, hogy az utcán alszik, s már nem akar magáért tenni semmit? Kinek mekkora a felelőssége? Milyen nagyságrendű a létszámuk, hogyan változott, mitől függ a változás? Van-e út felfelé a szegénységből, akár a hajléktalan létből?

A titkos zenei projekt

Egyes kósza pletykák szerint a Témahét mottója: „Helyünk a Világban”. Nos, nem csak a költészetben létezik az „Ars Poetica” fogalma, elvégre a zenészek, zeneírók az új költők, csak ők nem kis könyvekben terjesztik az igét, hanem CD-ken és DVD-ken. Bob Dylan óta a zenében mindenki önmeghatároz, próbálja elfoglalni a helyét a világban. És ami még fontosabb: sokkal nemzetközibb, mint az irodalom. Egy gitárszólóba, egy zongoramelódiába legalább annyi érzést lehet beleönteni, mint akármelyik versbe és regénybe – de sokkal befogadhatóbb, és a világ minden táján megértik. Nem kell felsőfokú nyelvizsgával rendelkezni ahhoz, hogy megértsük Jimi

Hendrixet, a Guns n' Roses-t vagy a Beatles-t.

Az pedig nem lehet kérdéses, hogy egy komplett kis koncert összerakása zeneileg maga a csapatmunka csúcsa (nem véletlen, hogy a nagy együttesek tagjai ki is szoktak egymásból ábrándulni). Az együttes összes tagjának másodpercre pontosan együtt kell mozognia, hogy a dal úgy hangozzon, ahogy azt elterveztük.

A csapatmunka további része lenne, hogy az angol szövegeket lefordítjuk, és ennek megfelelően új megvilágításba helyezzük a dalokat.

Körülbelül négy-öt dalt vinnénk színpadra attól függően, hogy milyen ütemben haladunk a feldolgozásukkal és a próbákkal. Lenne közöttük népszerű és ismert, mint például a Tankcsapdától az „Egyszerű Dal”, amely – talán nem túlzás ezt írni – egy nemzedék himnusza. Külföldiek közül olyan szimbolikus és remek előadókra kell gondolni, mint a Rolling Stones, a Guns n' Roses vagy/és Janis Joplin. Ők hárman jelképei a fiatalságnak, az energiának és a lázadásnak, miközben utat mutattak az olyan dalokkal, mint a Satisfaction (Rolling Stones), a Sweet Child O'mine (Guns n' Roses) vagy a Piece of my Heart (Janis Joplin). Az előadást előreláthatólag a vetítőben tartanánk.

6.2. Műsorfüzet

A program indításakor úgy döntöttünk, hogy a témaleírásokról készítünk egy viszonylag igényes kivitelezésű reklámanyagot (www.berzsényi.hu/erben/temahet/tema2010.pdf). Az érdeklődés felkeltésén túl ezzel az volt a szándékunk, hogy példát mutassunk, milyen minőséget szeretnénk a résztvevőktől elvárni. Úgy gondoltuk, hogy egy gondosan megszerkesztett kiadvány jó iránymutatás lehet.

Borító

Egy témaleírás

Budapest, a kultúra fővárosa
6

Mit kínálnak a helyek Budapesten – sörön kívül?

Milyen kulturális lehetőségek adódnak a városban a laza kikapcsolódástól a nemzedéki kulturálódáson át az ú.n. magas kultúráig? Van választék? Térképezd föl! Készíts a jövő hétre ajánlást, mit is érdemes megnézni. Légy most te a port.hu, az Exit és a Pesti Műsor!

Tevékenységek

tájékozódás újságban, interneten, interjútervezés, interjúzás, a műsorfüzet összeállítása, a műsorfüzet arcának megtervezése és kivitelezése, a folyamat dokumentálása a kész mű bemutatása

Létszám: 6-10 fő

BDG
Témahét | 2010. március 22-26.

6.3. Honlap

A szervezők és diákok közötti kommunikáció egyik alapvető csatornája az iskola honlapján létrehozott Témahét oldal volt. A választható témák leírása mellett (www.berzsényi.hu/erben/temahet/) itt követtük nyomon a csoportok alakulását, itt írtuk le az aktuális feladatokat és határidőket.

6.4. A csoportmunka értékelési módszerei

Szabad beszélgetés

A munka végeztével néhány jól végiggondolt kérdés alapján **szabad beszélgetést** indít a tanár; ő ebbe nem szól bele, csak további kérdésekkel segíti a folyamatot, de jegyzetel, majd a végén személyre szólóan ő foglalja össze a beszélgetésen elhangzottakat. Indító és továbbgördítő kérdések lehetnek többek között a következők:

- Hogyan értékeled a csoport produktumát?
- Hogyan látod ebben saját munkád helyét?
- Hogy értékeled saját munkádat?
- Mit valósítottatok meg a tervezettekből?
- Mit nem tudtatok megvalósítani? Mi volt ennek az oka? Körülmények? Csoportbeli okok?
- Milyen váratlan, új kérdés merült fel a munka során? Hogyan oldottátok meg? Ki segített ebben a leghatékonyabban?

- Kitől tanultam valamit a munka során?
- Milyen új ismeretekhez jutottam?
- Milyen új élmények jutottak életem meg?
- Milyen volt az együttműködés a csoporttagok között?
- Kitől kérdeztem volna még valamit, de nem tettem meg.

Stb.

Kilépő cédula

Ennek technikásabb, rendezettebb, sokkal kötöttebb változata, ha megtervezünk egy kis kérdőívet (**kilépő cédula** néven fut ma a módszertanokban), melyet az értékelés kezdetén kitöltenek a gyerekek, s végigmegyünk a kérdéseken, a tanár összegez. Beillesztek ide egy nyomtatásban megjelent kilépő cédulát:

<p>Csoportunkban _____ dolgozott a leghatékonyabban.</p> <p>A hirtelen felmerülő problémákat csoportunkban _____ oldotta meg a legjobban.</p> <p>Nálunk _____-nak kellett volna többet dolgoznia.</p> <p>A legjobbak ebben voltunk: _____</p> <p>Nem csináltuk elég jól a _____-t.</p> <p>Jól tudtunk együttműködni, mert _____</p> <p>Nem tudtunk elég jól együttműködni, mert _____</p> <p>Szerintem eleget tettem azért, hogy a csapat jól szerepeljen, például: _____</p> <p>Többet is tehettem volna annak érdekében, hogy csapatunk jól szerepeljen, például: _____</p> <p>Szerintem hasznos volt a Témahét alatti munka, mert _____</p> <p>Szerintem nem volt sok értelme a témahétnek, mert _____</p>

(Forrás: Szövegértés-szövegalkotás A programcsomag 9./4.; a gyerekeknek így kellene értékelniük a több órán át zajló, csoportmunkán alapuló szónokversenyt.)

Tenyérrajz

Szintén kiinduló pont lehet a **tenyérrajz**. Minden gyerek kap egy A/4-es lapot, ezen körülrajzolja az írókeze kézfejét. A tenyérbe kell beírni, amivel elégedett volt a saját munkája folyamatában, a saját csoportbeli tevékenységével; az ujjakba írja, amivel elégedetlen volt, amin javítani kéne más alkalommal. Mindenki felolvassa a sajátját, és a többiek hozzászólnak, elmondják véleményüket az önértékelésről. Ezt mindenképpen ki kell egészíteni a végén azzal, hogy a csoportot is értékelni kell. Ez lehet egy nagy, közös csoporttenyér is pl. csomagolópapíron, és meg kell egyezni a tenyérbe írtak tartalmában.

Csoport ábrázolása

Kiindulás lehet a **csoport ábrázolása** is:

- a gyerekek **beállítják a csoportot** úgy, hogy az leképezze a csoportban kialakult kapcsolatokat – ezt kell aztán megbeszélni. Egyesével, hosszú munka, főleg, ha viszonylag nagy létszámú a csoport.
- Mindenki **lerajzolja** egy lapra, hogy ő milyennek látta a csoport belső viszonyait, ezt felragaszthatjuk egy csomagolópapírra, körülálljuk, és a rajzokat beszéljük meg.

Koordinátarendszer

Mindenki rajzol egy háromdimenziós **koordinátarendszert**. Az x tengelyen jelöli, hogy ő mit tett a munka folyamatában, az Y-on, hogy mit kapott, s a térbelivé tágító tengelyen (Z?) a csoport produktumának minőségét. A koordinátarendszerek megbeszélése, értelmezése a kiindulás.

Ablakrajz

Ablakrajz néven fut mostanában az alábbi: egy csomagolópapír közepére rajzolunk egy téglalapot. Ha négyes csoportokban dolgozunk, akkor a csúcsoktól a papír csúcsaiig húzunk szakaszokat, ha az egész csoport dolgozik, akkor annyi részre osztjuk szakaszokkal a keretet, ahányan a gyerekek vannak. Mindenki kitölti a saját részét: milyennek látja a saját és a csoport munkáját. Erről indul megbeszélés, és a belső téglalapot azzal töltik ki, amiben egyet tudtak érteni.

Elvárások és eredmény összevetése

A fentieket egészítettük ki egy olyan ötlettel, amikor az értékelés alapja az is, hogy **az elvárásokkal** és a várakozásokkal **vetjük össze az eredményt**.

A munka kezdetén, azaz a hétfői első órán (vagy az első megbeszélésen, ezt ki-ki maga döntse el) egy csomagolópapírra minden gyerek felragasztja „post it”-en, hogy „Miért jött” ebbe a csoportba és „Mit vár” a közös munkától, a Témahéttől. (A röviden megfogalmazott elvárásokat ekkor meg is lehet beszélni, ha erre van idő az indító órában.) A csomagolópapírt a tanár elteszi, és az értékeléskor végignézzük, s ki-ki a saját cédulái alapján elmondja, mi teljesült, mi nem, mi volt jobb / rosszabb a vártnál. Ennek lehet egy rituáléja: az elsőként szólított gyerek odamegy a papírhoz, leszedi a saját 2 céduláját, megbeszéljük (ő elmondja a mondandóját, a többiek hozzáfűzik a saját véleményüket, és kérdezhetnek is), s ő szólítja a következőt.

6.5. Témavezetők visszajelzései

A következőkben ízelítőt adunk a témavezető tanárok által írt összefoglalókból.

Életminőség és hulladéktermelés

Összességében nagyon sikeresnek ítélem.

Részleteiben azért árnyalni kell.

A címből részletes a második fogalommal foglalkoztunk, de természetéből adódóan ez kapcsolódik az elsőhöz.

10-en vettek részt a munkában. Érdekes, hogy miért választották ezt a témát. 7-en biológia-kémia tagozatosak, akik eleve érdeklődnek a környezetvédelem iránt és kedvelik a velem való munkát. 3-an humán tagozatosak, akik „jobb híján” kerültek ebbe a csoportba. Túl későn jelentkeztek, itt volt csak hely. Kellemes meglepetés volt nekik és nekem is, hogy beilleszkedtek, megtalálták a helyük. Tudtak a témában dolgozni, tudtak a végén a közös műhöz hozzájárulni.

Események:

Előzetes:

A Témahét előtt nem sokkal volt a Hulladékból Termék időszaki kiállítás, amit ajánlottam nekik megtekinteni. Pár nap volt csak a zárásig. Többen mondták, hogy érdekli őket és meg fogják tekinteni. A valóságban ketten nézték meg tényleg. Ők alaposan. Fényképeztek, leírást hoztak, az anyagát elolvasták. Később az előadásban már királyi többségben szerepelt, hogy „megnéztük a kiállítást”. A többség szám első személy azért erős túlzás.

Első nap:

Elmentünk a Fővárosi Hulladékhasznosító Műbe, Rákospalotára. Mindegyikünknek meglepetés volt, az előzetes várakozásokhoz képest, hogy milyen korszerű, átlátható működésű üzembe mentünk. Rendkívül színvonalas vezetést kaptunk. Az előre megbeszélt 1,5 órás látogatás 2,5 órára nyúlt. A tájékoztató a diákok ismeretszintjéhez nagyon jól illeszkedett, új ismereteket szereztek. A Témahét alapkonceptiójához előírás szerint illeszkedett.

Délután a saját, családi hulladékelemzést végezték a gyerekek. Ezt alaposan, több-kevesebb méréssel végezték. Az előzetes elképzelés az volt, hogy többen, 2-3-an együtt végzik ezt két-három családnál. Végül öt helyen, de egyedül végezték. Valószínű úgy érezték, hogy magánszférájukat nem szívesen osztják meg egymással, de a módszer maga érdekelte őket. Fényképet senki nem készített a saját munkájáról.

Második nap

Mértek, kiértékeltek, táblázatot készítettek és csoportosan összesítettek. Az eredményeiket a szakirodalmi adatokkal összehasonlították.

Kisebb csoportokban eltérő feladatokat oldottak meg. Egy csoport a XIII. kerületi Hulladékudvart keresték fel. Adatokat gyűjtöttek. Másik csoport csomagolóanyagok összetételét vizsgálta. Harmadik csoport a médiában folyó kommunális hulladékról szóló vitákat elemezte. Érveket és ellenvéleményeket gyűjtöttek. Negyedik csoport a háztartási veszélyes hulladékok alternatív kezelési megoldásait tanulmányozta.

Harmadik nap

Az iskolában közösen összegezték egy dolgozatban az egyénileg megfogalmazott eredményeket és ez alapján készítették el a közös prezentációt.

Közösen végezték a munkát, de nem alakult ki vezető szerep. Nem volt aki igényes, egységes stílust hozott volna létre, lektorálta volna a dolgozatot. Ennek fontosságát nem érezték meg. Ebben fejlődniük kell még.

Bemutató:

Az előadásukat két próba előzte meg. Nem jó előadók, annak ellenére, hogy ismert terepen mozognak. A prezentációt, illetve az előadást a megjegyzéseim alapján többször módosították. Az előadás koncentrált munkával sikerült.

Rövid összegzés:

A Témahét azon célját, hogy más, tanórán kívüli módszerekkel, szerezzünk új ismereteket, munkálkodjunk egy ismeretkörben, teljes mértékben sikerült. A gyerekek kommunikációs képességeikben lévő hiányosságok megjelentek és ezzel szembesültek. Ennek fejlesztésében tettünk lépéseket, varázsütésre nem oldottuk meg. Módszereink színesítésére jól használható ez módszer. Átlagosan évente egyszer van értelme alkalmazni. Fokozott tanári előkészítést, a munka erős támogatást és ellenőrzést igényel.

Titkos Zenei Projekt

Különbség a többi csoporthoz képest, hogy a srácok maguknak találták ki a témát. Arra gondoltak, hogy a csoportmunka egyik legalapvetőbb megjelenési formája az együtt-zenélés. Készségesen igazodtak a Témahét formai megkötéseihez, kompromisszum készek és rugalmasak voltak.

7 tagú csoport jött össze. Ebből ketten nem tizenegyedikesek voltak, besegített egy kilencedikes és egy tizenkettedikes is (ének, gitár). Mindketten nagyon együttműködők voltak, nem linkeskedtek el a munkát, pedig nekik ez „nem volt kötelező”. Viszont a tény, hogy ők hétfőn-kedden-szerdán délelőtt iskolában voltak, korlátozta a próbák számát.

A Témahét előtt többször találkozott a csapat, megegyeztek a játszott számokban, gondolkodtak az énekes személyén: ez két alkalommal változott. Március 19-én, pénteken tartottak egy próbát a vetítőben, ekkorra már mindenki gyakorolta a saját szerepét. Szembesültek azzal, hogy a próbákat nem lehet majd a Berzsenyiben tartani, mert iszonyúan hangosak voltak...

Így aztán hétfőn és szerdán délután próbatermet béreltek. A fennmaradó időben technikai részleteket beszéltek meg, otthon gyakoroltak.

A csapatban egy ember volt, aki nem zenész: Bálint volt a *manager*. Az ő dolga volt a próbaterembérlés, a játszott zenék kottáinak beszerzése, a dokumentáció, a velem való kapcsolattartás, a felmerülő nehézségek megoldása. Ezen kívül összeállított egy kb. 30 oldalas (!) portfóliót az általuk játszott együttesekről (zenetörténeti jelentőségükről, és arról, hogyan határozták meg helyüket a világban). A próbák és megbeszélések során készített videókból és fényképekből pedig összeállított egy klipet (http://www.indavideo.hu/video/TZP_-_Klip). Rengeteget dolgozott, és a munkáját az egész csapat kiemelkedően hasznosnak tartotta.

Szerda délután a próbateremben értékeltük a munkájukat, és kiderült, nagyon jól érezték magukat végig, és nagyon elégedettek magukkal: szinte hihetetlennek tartották, hogy ennyi idő alatt ilyen klasszul összeszoktak. Mindenki a maximumot nyújtotta, mindenki elégedett volt mindenkivel :) Két ember volt, akik kevésbé jöttek ki jól egymással, de köztük sem került sor nyílt összecsapásra. Tolerálták egymást, csak megjegyezték, hogy azért nem lettek kebelbarátok.

A pénteki koncert jól sikerült, élvezték a fellépést. Sajnos a Témahét előadásai sokat csúsztak, ezért a koncertet váró közönséget egy kicsit lehütötte, hogy még kb fél órán át valami egészen mást kellett hallgatniuk, aztán pedig a TZP hangolt kimerítően hosszan. De végül a zenészek a húrok-billentyűk meg más effélék közé csaptak, és a berzsenyisek velük üvöltötték a számokat, csápoltak, és tapsoltak.

A koncert végén, a közönség előtt, az együttes nagyon megköszönte a „manager” segítségét.

A TZP tagjai szerint a project sikerét nagyrészt annak köszönhetik, hogy mivel az ő fejükben pattant ki az ötlet, szívügyüknek tekintették, örömmel dolgoztak együtt. Ezért talán érdemes megfontolni, hogy jövőre több ilyen önálló ötlet megvalósításának engedjünk teret.

Az iskola hőtérképe (hőkamera)

A mi témánk a hőtérkép lett volna, de megváltozott, miután megláttuk a kamerát: "Hűlt helyünk a világban". A kamera egy nagyon körülményesen mozgatható eszköz volt, ám roppant pontos és érzékeny. Ezért a hőtérkép nem készült el, helyette különböző jelenségeket vizsgáltunk meg.

A csoportban 15 gyerek volt, kevesebbre terveztem a témát, de nem volt szívünk elküldeni senkit, így lett ilyen nagy a csapat.

Minthogy a kamera nem az előre eltervezett módon látogatott meg minket, vagyis nem jött vele kezelőszemélyzet, az eszközt rám bízta. Mivel roppant értékes darab volt, nem mozdulhattam mellőle, erre ígéretet tettem, és így **végig a gyerekek között maradtam**.

Ennek előnyei és hátrányai is voltak.

Előnyök:

A gyerekek szempontjából:

Végig kéznél voltam, és bármikor lehetett hozzám fordulni. Bármikor közbe tudtam szólni, ha azt láttam, hogy egy dolgot igényesebben is meg lehetne oldani. Ha elakadtak, hogy mi következzen, továbbsegítettem őket.

Az én szempontomból:

Végig láthattam, hogy ők egymással milyenek, és azt kellett megállapítanom, hogy a vártnál sokkal jobban működnek együtt, és az önként vállalt szerepeikhez tartották magukat. Meglepően kevés volt a dominanciaharc. (14 fiú+1 lány!)

Ez egy összeszokott csapat volt (mind 11.b-sek), tudták, hogy kitől mit várhatnak, ki mire képes. Ez nagy előnyt jelentett.

A kellő pillanatban a cél érdekében önfeláldozóak is tudnak lenni (Pl ki forrázza le a kezét, ki csússzon végig nadrágféken a tornateremben, ki csináljon "hőangyalkát" ezzel összekoszolva a ruháját...)

Végig átélhettem a gyerekekkel együtt a téma izgalmát és a munka örömét. Én is három napig játszhattam velük. (Kb. olyan volt, mint amikor gyerekkorunkban elmerültünk és felszívódtunk valami nagy, élvezetes játékban.)

Hátrányok:

Biztosan másként élték volna át, ha maguknak kell megszervezni minden mozzanatot. Így én végig befolyásoltam az eredményt. Próbáltam távol tartani magam, de ez reménytelen volt, hiszen a kamerához csak én nyúlhattam.

Annyira elfáradtam én is, mint ők. Vagy még jobban.

Előkészületek:

Egy hosszabb angol nyelvű szöveget lefordítottunk, amiben a téma története és technikai háttere volt leírva. Szétosztottuk, hogy ki milyen témájú kísérletet keres, amit érdemes lekamerázni.

Első és második nap:

Megismerkedtünk a kamerával, és egyre ügyesebben készítettünk felvételeket vele. Mindenről készült normál videó és fénykép is.

Harmadik nap:

Az elkészült felvételek fájljait konvertálták, a videókat megvágták, a prezentáción dolgoztak.

Prezentáció:

Nagy izgalommal várták a hatást, nagyon örültek, hogy sokan kíváncsiak az eredményre. Ügyesen, kedvesen, frappánsan adták elő.

Utómunkálatok:

Rengeteg feldolgozatlan anyag maradt, amit Nagy Péter támogatásával rendeznek majd el a gyerekek, terveik szerint menürendszerben kereshető filmcsekkkel és magyarázatokkal.

Utózónga:

Kamaszkorban (és persze később is) sokak számára cél valamilyen "nagy mű" létrehozása. (megkezdett regények, zenekarok...) Ez, ha lesz hozzá kitartásuk, pont akkora "nagy mű" lesz, amit meg tudnak valósítani, és ez nagyon jó érzés lehet nekik, szerintem lendületet adhat és bátorságot a további kibontakozáshoz.

Szerintem ebben fontos, hogy igényes szakmai segítség álljon mellettük, mert csak tényleg értékes végeredmény esetén van igazán építő jellege a dolognak.

Ők maguk, a második pénteki előadás után még ottmaradtak, és láthatóan nem akartak elválni és hazamenni, hanem még egy kicsit, ahogyan mondták: "nosztalgiáztak".

Terek és lehetőségek két iskolában

Én a következőkben tudnám röviden (?) összegezni tapasztalataimat.

1. **csoportválasztás** Az általam választott téma kisebb érdeklődést váltott ki, mint gondoltam, de volt négy gyerek – ha jól emlékszem –, aki eleve ide jelentkezett, akik építésnek készülnek. Később csatlakoztak hozzájuk a többiek, nem kedvetlenül, de jobb híján. Őket inkább a terek pszichológiai hatása érdekelte. Végül a két csoport nem különült el.

2. **tervtől való eltérés** Eredeti terveim szerint két iskolát hasonlítottunk volna össze, s az egyik külön munka lett volna az egész csoport (8-12 fő) részére megszervezni a másik iskola meglátogatását. Ám az első alkalommal kiderült, minden résztvevő vagy tudja, melyik iskolába akar menni, vagy csatlakozni szeretne máshoz. Így alakult ki, hogy három iskolába mentek, és ketten a Berzsenyiben maradtak interjúzni és fényképezni. Ez teljesen átalakította a munkát, hiszen nem az alapos összehasonlítás került előtérbe, de a sok szempontúság megmaradt.

3. **az elméleti ismeretekhez való viszony** Elképzeléseim szerint a munkának része lett volna némi elméleti alapozás. Ez egyáltalán nem valósult meg, illetve két fogalmat sajátítottak el: szociopetális és szociofugális tér. De az elemzésben ezt sem alkalmazták, csak a bevezetőben villantottak.

4. **önállóság és tanári irányítás** A munkát önállóan tervezték (az iskolalátogatások szervezése, interjúterv készítése) és végezték.

Két lényeges ponton volt tanári irányítás, és akkor el is fogadták a bebeszólást:

a. a nyitó megbeszélésen szemnyitogató, problémafelvető cca 60 perces csevegés zajlott. (Ennek alapján készítették el az interjúterveket.)

b. az interjúkészítés és fotózás után, kedden leültünk összegezni, s akkor szedtük össze (tényleg közösen, nem az én ötleteim alapján) azokat a szempontokat, melyek köré a bemutatót építették.

A záráson ők úgy ítélték meg, szétestek, amikor a beszámolót kellett volna készíteni, mert nem

beszélték meg, hogy az általam javasolt munka után (mindenki írja le saját tapasztalatait az adott iskolában összerakott szempontok alapján, majd adja oda annak, aki az adott szempont összehasonlító vizsgálatát vállalta), hogy folytassák a ppt összeállítását. Kérdésemre, hogy jobb lett volna-e a tanári irányítás: csak csöndesen mosolyogtak.

Azt hiszem, valami egész más jött volna ki a munkából, ha nekem nem kellett volna megtartani az óráimat, és szigorúbban velük vagyok: sokkal rosszabb. Ezek a gyerekek ellenálltak volna a folyamatos ellenőrzésnek.

5. mi a fontos? Saját bevallásuk szerint őket a munka addig kötötte le, amíg tervezetek és anyagot gyűjtöttek, s jónak ítélték a keddi megbeszélést is. De a bemutató anyagának összerakása kínos kötelesség volt számukra. Ez látszik is az elkészült anyagon:

- sokkal kevésbé tartalmas, mint a keddi megbeszélés volt (élmények, következtetések, alapos összevetések maradtak ki)
- a szövegek hangja, stílusa inkább dolgozatszerű, mint önálló diákbeszámoló
- a képanyag gyakorlatilag nincs rendesen kiválogatva és összeszerkesztve

Arra a kérdésemre, szereztek-e új tudást, szinte egyhangú volt a válasz, hogy tudást nem, de szempontot igen, új összefüggéseket fedeztek fel.

6. összegzés Szerintem a munkafolyamat és a bemutató minőségének tervezettől eltérő alakulásának egyrészt az első pontban említett csoportválasztás az oka. Másrészt az, hogy sajátos módon nagyon hasonló habitusú gyerekek kerültek össze három osztályból: okos, gyors észjárású, kreatív gyerekek, akik örültek a tanártól függetlenített, önálló munkának, de együttműködni csoportban nem tudtak és nem is mindenki akart. (Késések, el nem végzett munkák, utolsó napi vállvonogatós hiányzás a bemutatóról.) Jól érezték magukat, s azzal nem nagyon törődtek, hogy két embernek komoly hiányérzete maradt a munka végeztével, mert a bemutatót nem tartották kidolgozottnak.

Budapest, a kultúra és a szórakozás fővárosa

A csoportban 10 tanuló vett részt, nyolcan a saját osztályomból (11.a), ketten a d-ből, őket egyáltalán nem ismertem. Mint kiderült, a két társaság sem ismerte nagyon egymást, de ez nem okozott gondot, sőt, az értékelésnél elhangzott, hogy örülnek a lehetőségnek, hogy megismerhettek másokat az évfolyamból.

Március elején tartottunk egy előzetes megbeszélést, ahol elmondtam, mit várok tőlük. Az elgondolásom az volt, hogy a gyerekek a lehető legtöbb önállósággal, kreatívan oldják meg a feladatot, jelesen azt, hogy készítsenek egy ajánlót a közeljövőben látogatható budapesti programokról. Azt kértem tőlük, hogy a saját korosztályukban gondolkozzanak, mi érdekelhet egy mai fiatalat, de arra is figyeljenek, hogy mindenféle szinten kínáljanak programot, tehát a "magas" kultúrától a laza kikapcsolódásig. Bevallom, én is kíváncsi voltam, mi érdekel egy mai gimnazistát.

Megjelöltem azt is, milyen feladatokat kellene szétosztani egymás között, azzal a megjegyzéssel, hogy mindez csak javaslat, kitalálhatnak újabb, vagy más feladatokat is. Ugyanígy nem szóltam bele a feladatok szétosztásába sem. Megegyeztünk a következő, a Témahét első napján tartandó találkozóban, valamint elmondtam, hogy a legvégén értékelni fogom a produktumukat, és nekik is értékelni kell majd egymást.

Legközelebb a Témahét nyitó napján találkoztunk. Addigra kiderült, hogy a gyerekek találkoztak többször is az előző héten előkészítés céljából – én külföldön voltam –, és hétfő reggel egy leírás várt az asztalomra arról, mi mindent csináltak az előző héten. A feladatok gyorsan és

zökkenőmentesen kiosztották maguk között: ketten interjút készítettek a fiatalok kulturális és szórakozási szokásairól az iskolában és azon kívül; mások programokat (kiállítás, színház, mozi) térképeztek fel és látogattak meg; volt, aki a műsorajánlón dolgozott, négyen pedig elhatározták, hogy a saját egyéniségüket viszik bele a munkába, és készítettek egy 14 perces filmet Budapestről, amiben végiglátogatták a fontosabb kulturális helyszíneket - mindezt egy kosárlabdával. A film összevágásában mondhatni az egész csoport részt vett.

A csoport végig önállóan dolgozott, nem is igényelték a segítségemet, én pedig szándékosan nem folytam bele. A napok végén elmondták, hol tartanak. A szerdai megbeszélésre egyedül a filmvágás nem készült el, de azért le tudtunk ülni értékelni. A filmet csütörtök estére sikerült befejezni, a bemutatón nagyon nagy sikere volt.

A szerdai értékelésre a kötetlen megbeszélés módszerét választottam, persze irányított kérdésekkel. Először a feladatokra kérdeztem rá. Elmondták, hogy nagyon gyorsan sikerült megegyezniük, és spontán módon alakult ki, hogy két lány lett az alapkonceptió kigondolója, de mindenki készségesen vállalt és talált ki feladatokat, munkájuk során újabb és újabb dolgokkal kiegészítve az alapkonceptiót. Mindannyian úgy gondolták, hogy mindenki tette a feladatát, senkit sem kellett nógatni, pontosan, időre elkészültek.

Rákérdeztem a kudarcokra is. Kb. 20 interjút vettek fel, amiket végül nem tudtak igazán hasznosítani és kiértékelni, mert az interjúalanyok sokszor nem adtak tudatos, értékelhető választ. Így az interjúk tkp. nem épültek be a munkába, csak nagyon a háttérben. (A kérdések friss kulturális élményekre, kedvenc helyre és a közeljövő programterveire vonatkoztak.) Sajnálták, hogy a film nem készült el időre, ez nem a szorgalmon múlt; a három nap túl kevés volt.

Arra a kérdésemre, hogy tudtak-e meg ők is újat Budapestről, a válasz inkább nemleges volt - egyedül a Szoborpark volt újdonság. Ebből azt szűrtem le, hogy a gyerekek inkább ismert terepen mozogtak, de talán az idő arra sem volt elég, hogy megismerjenek más helyeket. Amit hiányoltam a programajánlóból, az a komolyzene volt, úgy vélték, az biztos nem érdekli annyira a korosztályukat - ebből is az látszott, hogy teljesen nem tudtak felmérni mindenfajta érdeklődési területet, inkább csak magukból indultak ki, mivel vannak olyan tinédzserek, akik szeretik a komolyzenét...

A csoport munkáját kollektíven nagyon jónak értékelték, kiemelték az együttműködés jó hangulatát, hogy nem volt veszekedés, feszültség közöttük. Többen mondták, hogy azért is élvezték a feladatot, mert változatos volt, és jó érzés volt összhangban együtt dolgozni, létrehozni valami közöset. Az egyéni munkákat nem tudták teljesen megítélni, mert napközben sokszor több részre szakadtak, így nem láttak mindenkit munka közben; a végeredmény viszont azt mutatja, tényleg mindenki arányosan sokat dolgozott.

Pedagógiai célok és megvalósulásuk:

Pedagógiai céljaim a következők voltak:

Rákényszeríteni a gyerekeket az együttműködésre, arra, hogy úgy próbálják megoldani a felmerülő nehézségeket, hogy nincs velük felnőtt. Ez a része várakozásomon felül jól sikerült. Természetesen a téma kitalálásánál is ügyeltem arra, hogy a korosztályuknak szóljon, amihez se technikailag, se egyéb értelemben nem kell az én segítségem.

Szerettem voltan, hogy a diákok egyéni képességei, tehetségei érvényesüljenek, kibontakozhassanak, esetleg olyan képességeik is, amiről nem is tudtak. A két lány, akik az alapkonceptiót kitalálták, már az osztály közösségében is megmutatta korábban, hogy képesek kezükbe venni a dolgok irányítását: kreatív ötleteik vannak, rá tudnak venni másokat, hogy tegyék,

ami a dolguk. A film összevágása nagyon jól sikerült, lendületes, ritmusos, érdekes anyag készült, nagyszerű zenei aláfestéssel - talán ők sem tudták, hogy ennyi tehetséges vágó-zenei rendező-operatőr stb. van köztük. Örültem, hogy a "kosaras fiúk" végre iskolai feladat során is elismertethették a tehetségüket, és láttam, hogy jól esett nekik, amikor megdicsértem őket a nagyszerű ötletért.

A gyerekek lelkesedtek a témanapokért, csak az időt találták kevésnek, legalábbis a téma tág voltához képest. Pártolnák, ha továbbra is rendeznék ilyesmit, főképpen az együttműködés, a kutatómunka, és egy téma mélyebb megismerése miatt. Jó volt látni, hogy lelkesen és lelkiismeretesen dolgoztak anélkül, hogy lett volna igazán hathatós külső kényszerítő erő. Részemről tehát teljes sikernek értékelném a hetet.

Helyünk a költségvetésben

A szakértői csoport alakulása (2010. március 11.)

A csoport a témavezető tanárral együtt tartotta az első közös megbeszélését. A 12 diák tagozat szerinti megoszlása: A-2, B-0, C-9, D-1. Ekkor kértem a tagoktól egy „motivációs levél” megírását. Segítségnek én is írtam ilyet, ezt a diákok megkapták mintának. A motivációs levelek kiértékelése azt mutatta, hogy a 12 diák közül 10 ténylegesen választotta a témát, ketten pedig „valahova menni kell” alapon csatlakoztak. A két legnehezebb kérdés így szólt: (a) "Mit tudok hozzáadni a munkához?"; (b) „Mit várok a projekttől?”. Összesen három diák tudott előzetesen várakozásokat megfogalmazni.

Célok meghatározása (2010. március 17.)

Egy szerdai napon – tanári jelenlét nélkül – ült össze a csapat megtervezni a munkát. A témát lényegében önállóan 5 kisebb részre bontották, ezek közül kettőben hangsúlyosak az általam felvetett kérdések, három pedig nekem is teljesen új volt. A részfeladatokhoz hozzárendelték a felelősöket, ettől kezdve 5 kisebb csoport dolgozott párhuzamosan.

Együttműködés, kommunikáció

A téma felosztását és az időbeosztást az egyik diák tartotta kézben. A szakmai tartalom jelentős része egy másik diák érdeme, aki már komoly pénzügyi és gazdaságpolitikai tapasztalatokkal érkezett. Létrehoztunk egy levelezőlistát (ezt kezdetben bátortalanul, később egyre értelmesebben használták a tagok), és egy honlapot (<http://www.berzsenyi.hu/erben/temahet/koltsegvetes.html>), ahol napi rendszerességgel összegeztem az elvégzett munkát, és feltöltöttem az elkészült anyagokat. A csoportok többször találkoztak, velem a 3 nap alatt mindenki legalább egyszer konzultált.

Előkészületek, források felkutatása (2010. március 19-21.)

Kezdetben nehezen indult a szakirodalom felkutatása, ebben sokat kellett segítenem. A megfelelő internetes forrásokat már önállóan dolgozták fel a diákok. Kizárólag elektronikus anyagokat használtak. Az első altéma csapata vasárnap létrehozott egy "Fogalomtárat", ami jó alapokat adott a folytatáshoz.

Az önálló, csoportos ismeretszerzésről

Úgy láttam, hogy a csoport nagy része (9 fő a 12-ből) komoly alapokat szerzett az államháztartási kérdések témakörében. Ahogy haladt előre a munka, egyre jobban belelkesedtek, egyre inkább azt érezték, hogy olyan anyagot alkotnak, amit egyedül nem tudtak volna létrehozni, és olyan kérdésekkel foglalkoznak, amelyeket többnyire érdekesnek találnak, néhol hasznosnak is gondolták a megszerzett ismereteket. A téma részekre bontása viszont azt eredményezte, hogy a legtöbben

csak saját feladataikra koncentráltak, így a felhalmozott tudás eloszlása meglehetősen egyenetlen. Lényegében a pénteki előadásra alakult ki valami kép, akkor lehetett volna nekilátni egy „iskolásabb” szakasznak. Ez most már rájuk marad, akarnak-e foglalkozni komolyabban a felvetett kérdésekkel.

Előadás

Borzasztóan hosszú lett (20+45 perc). Nem volt időnk főpróbát tartani, így nem láttam előre egyben az egészet, és nem volt szívem azt mondani, hogy hagyjuk ki valamelyik részt. Szegény nézők...

Kilépő

A szerdai záráson írtam velük egy „Kilépő cédulát”, aminek négy része: önértékelés-csoportmunka értékelés-a mű értékelése-a Témahét program értékelése. Szerettem volna beszélgetni is kötetlenül, de ez nagyon döcögősen indult. Végül játszottunk: az egyik diák hozott egy játékelméleti problémát illusztráló játékot, azzal zártuk a csoportmunkát. A kilépők visszajelzései alapján a többség úgy látta, új dolgokat tanult a Témahéten, és többen írták, hogy sokkal keményebben dolgoztak a 3 nap alatt, mint ha „hagyományos” tanítás lett volna. Ami itt is nehezen ment: önmaguk és a társak értékelése. Ebből többnyire maszatolás lett. Azt viszont reális ítélték meg, hogy az előkészítő szakaszt sokkal komolyabban vehették volna.

A Témahét egészére vonatkozó javaslataik:

- Az előadás és a 3 nap között ne legyen „csütörtök”, mert akkor kicsit leül a „pörgés”.
- Legyen több idő a munkák bemutatására.
- Tanári segítség kell ahhoz, hogy mindenkit munkára bírjanak.
- A jelenléti ívet nem tartották jó ötletnek.

Mit olvas az utca embere?

A könyvtár által felvetett téma iránt tízen érdeklődtek. Mivel nem tanítok, így csak néhányukat ismertem korábbról. Szerencsém volt, mert tudatos válogatással sem tehettem volna szert ilyen jó kis csoportra!

A társaságból hárman kifejezetten ebbe a csoportba szerettek volna kerülni, mert még a jelentkezési időpont meghirdetése előtti héten lejöttek a könyvtárba jelentkezni. Velük már akkor elkezdünk adatgyűjtési szempontokon gondolkodni. Később még heten jelentkeztek.

A téma iránt kifejezetten érdeklődtek, sőt, még az egyik kislány anyukája is vállalt adatgyűjtést, mert tetszett neki a megfigyelés. Érdeklődött a téma feldolgozása iránt is.

Első lépés: közös szempontok kialakítása.

Táblázatos adatgyűjtő űrlapot alakítottunk ki, hogy mindenki azonos szempontok alapján kezdhesse el a munkát. Ez már a Témahét előtt két héttel történt, hiszen a Témahét előtti héten végezték a gyerekek a megfigyeléseiket a közterületeken és a tömegközlekedési járműveken. A munkának ebbe a részébe én is belefolytam, mert az előkészítésen állt vagy bukott a sikeresség: az adatgyűjtés hetében már maguknak kellett boldogulniuk. Előre fixáltuk a részösszesítések módját és szempontjait is.

Innentől gyakorlatilag teljesen önállósult a csoport - volt olyan időszak, amikor nem is voltam bent az iskolában. Szükség esetén e-mailben rendelkezésre álltam, én is tehettem fel nekik kérdéseket a munka állásáról. A Témahét előtti pénteken egy rövid megbeszélést tartottunk.

Hétfőn reggelre a 10 csoporttagnak a saját adataik előzetesen megbeszélte összesítésével kellett érkezniük. Mindenki komolyan vette a munkát, elvégezte a feladatot. Közel ezer megfigyelés adatait dolgozták fel.

Hétfő:

Reggel arra kértem őket, hogy maguk között osszák be a feladatokat, érdeklődésüknek és kedvüknek megfelelően alakítsanak ki valamiféle munkamegosztást, mert a három nap arra nem lesz elég, hogy mindenki mindennel foglalkozzon. Mire tíz perc múlva visszamentem, már mindenkinek megvolt a feladata – annak ellenére, hogy a 10 fő négy osztályból érkezett, nagyon jól és hatékonyan tudtak együttműködni.

Dél előtt az adatok összesítésével és ellenőrzésével foglalkoztak. Az első nap a 3 fős grafikonszerkesztő brigád dolgozott a legtöbbet. Ők notebookot is hoztak magukkal, így el tudtak különülni. Eközben ketten kimentek a városba fotózni, mert kiderült, hogy kevés értékelhető és használható fotó áll rendelkezésre. Ketten elkezdtek a témánk poszterét megtervezni és kivitelezni. A szöveges beszámolót és a számítógépes prezentációt 2-2 fő vállalta, de ők négyen mindvégig szorosan együttműködtek egymással és a grafikonzsírítókkel is. Amíg a saját adataink feldolgozására vártak, a két hasonló megfigyeléseken alapuló blogról, a Moly.hu-ról és a Mit olvas.blog.hu-ról vett adatokat dolgozták fel – így szert tettek egy kontroll mintára, amivel összehasonlíthatták a saját vizsgálataik eredményét.

Kedd:

Menet közben – a szöveges összefoglaló szerkesztésekor – kiderült, hogy az adatokat az eredeti terveket kiegészítve még más szempontok szerint is fel kell dolgozni. Ezt rugalmasan kezelték, jól megoldották. A csoportmunka lényege az, hogy felismerjék, hogy a részfeladatok egymásra épülnek, és egyikük munkája megalapozhatja, de tönkre is teheti a másik munkájának a sikerét, összességében a csoportfeladat sikeres megvalósulását. Ezzel teljesen tisztában voltak, és szerintem nagyon komolyan is vették.

Kreatívak voltak, a munka során új ötletek is felmerültek, amit sikerült is megoldaniuk, mert jól gazdálkodtak az idővel. Ennek lett eredménye a berzsenyis diákok közötti gyorsfelmérés, és a saját könyvajánló elkészülte. Ezt belevették a szöveges összefoglalóba, a prezentációba - de megjelenik a folyosón kiállított poszteren is.

A netre szánt fotókat átszerkesztették, hogy az arcok ne legyenek azonosíthatók - tekintettel voltak a személyiségi jogokra is. :)

Szerda:

Elkészült mindegyik beszámoló. A csoport munkáját dokumentálja egy szöveges beszámoló, egy számítógépes prezentáció és egy folyosói poszter - mindegyik fotókkal, az adatokat illusztráló grafikonokkal. (Leginkább kördiagramok készültek.) Kipróbálták az előadást a szóbeli bemutatóhoz. (Ez egy kicsit dőcögősre sikeredett.) A dokumentációkat és a fotókat a könyvtár blogján is megjelenítjük.

A rövid záró értékelésre a mi csoportunk csütörtökön ült össze az órák után. Én mindenképpen pozitívan összegeztem a munkájukat, mivel jó munkamegosztással, önállóan és gördülékenyen dolgoztak. Gyakorlatilag az előkészítés után már nem kellett beavatkoznom, csak helyeselnem, ha előálltak egy-egy újabb ötlettel vagy megoldással.

Megkérdeztem őket, hogy hogyan értékelik a saját és egymás munkáját - ebben nem voltak különösebben határozottak, látszik, hogy ilyet ritkán várnak el tőlük. De azt elmondták, hogy senkit nem tudnának kiemelni, hogy többet dolgozott volna, vagy a munkája fontosabb lett volna, mint a

többieké - hiszen mindegyik részeredményre és feladatra egyformán szükség volt. Szerintem ez is azt mutatja, hogy a csoportban jól működött a munkamegosztás.

A gyerekek szerint jó lehetőség volt a Témahét, érdekes volt így dolgozni együtt, önállóan. A szóbeli kifejezés, az előadás gondot okozott nekik, és az is sikerült a leggyengébben, de a második előadás már azért gördülékenyebben ment...

Azzal tisztában voltak, hogy az eredményeink szociológiai szempontból nem lehetnek relevánsak, hiszen nem volt kontrollcsoportunk, esetleges volt a megfigyelés - azokat figyeltük meg, amerre épp jártunk. Nem készítettünk kikérdezéses interjúkat, csak passzív megfigyelők voltunk. Ezért nem reprezentatív ez a felmérés, de az emberek olvasási szokásairól így is sok érdekességet megfigyelhettünk. És ezentúl talán tudatosabban figyelnek a saját olvasmányaik megválasztására is.

A könyvtárban két témahetes csoport is dolgozott, ez az alsóbb éveseknek fel is tűnt. Többen megkérdezték a 9. évfolyamról, hogy ugye majd akkor is lesz ilyen Témahét, ha ők lesznek 11. osztályosok? Úgyhogy szerintem könnyen lehetne ebből hagyományt teremteni.

Hazugság

A mi témánk közös gondolkodásból, szempontkeresésből indult ki az adott film megnézése után (ami mellesleg jó ötletnek bizonyult). Egy páran már ötletekkel tele érkeztek az első konzultációra is (ami a film megnézésével egyetemben zajlott). A második találkozón mindenki elmondta milyen irányban indult el, esetlegesen milyen anyagokat talált, és megbeszéltük pontosan, ki mit vállal a technikai részét beleértve is. Ezután önálló munka folyt két részben az én segítségem nélkül. Folytatódott az önálló anyaggyűjtés, majd összegyűltek és közösen (nélkülem) megbeszélték az előadás menetét, felépítését. Így a harmadik konzultáción már csak tanácsokkal láttam el őket.

Az egyedüli, akinek negatív érzései maradtak a témával kapcsolatban én vagyok. Nagyon kevés időt tudtam csak rászánni. A diákok még szívesen csinálták volna, nagyon érdekelte őket a téma. Hihetetlen izgalommal, de annál nagyobb jelentőséggel bírt a bemutató, épp ezért komolyan vették, és még arra is képesek voltak, hogy a helyenként kicsit bonyolult gondolatokat megtanulják, pontosabban ne olvassák. Úgy érzem, sokat tanultak a témával kapcsolatban, legalábbis sok ismeretet szereztek, mindenképpen elgondolkoztatta őket.

A társadalmi nemek különbözősége

Mi a Nemek (h)arca című projektet csináltuk Soczó Julival, Balázs Katival és 8 diákkal: 7 lánnyal és egyetlen fiúval. Első nap egy felmérést készítettek mi adtunk javaslatokat, hogy miket lehetne vizsgálni, de rájuk bíztuk a döntést, hogy kiválasztanak egy témát, és azt járják körül, vagy több kérdéskörre összpontosítanak. A kérdőív szerintünk kicsit közhelyesre sikeredett, de azután nagyon kreatív prezentációt hoztak létre belőle.

A legérdekesebb az a tapasztalat abból adódott, hogy a csapat pillanatokon belül, még az első napon két részre szakadt, mert nem tudtak együtt dolgozni. Alaposan összevesztek, és onnantól minden békítő szándék hiábavaló volt, tehát gyakorlatilag két külön munka született, melyből az egyik, mind minőségileg, mind a ráfordított munka tekintetében messze felülmúlta a másikat. Végül hosszas noszogatóra hajlandók voltak valamilyen közös prezentációvá kövacsolni a kettőt.

Számomra a tanulság az volt, hogy nem feltétlenül lehet csoportmunkára kényszeríteni olyanokat, akik nem tudnak együttműködni személyes okok miatt. Vagyis az emberi kapcsolatok minősége felülírja a téma iránti elkötelezettséget. Egyszerűbben fogalmazva: a szorgalmas embereket akár

mértéktelenül irritálhatja is, ha valaki nem tesz bele apait-anyait a munkába.

Világképek

A témára legalább kétféle kifejtési lehetőség kínálkozik: saját világkép keresése, megfogalmazása, illetve mások világképének felmérése. A diákok az utóbbit választották. Ennek oka valószínűleg az, hogy kevésbé alakult ki a bizalom a csoport tagjai között, illetve közöttünk és közöttük, ami egy bizalmasabb megközelítést lehetővé tett volna.

Előkészítési fázis: elég korán összehoztuk az első találkozót és többször is találkoztunk, mivel úgy éreztük, a téma annyira magasröptű és parttalan is lehet, hogy jó lenne már az elején megfelelő mederbe terelni. Sajnos a gyerekek az ötletelésben nem voltak túl aktívak: elfogadták azt a felvetésünket, hogy egy kérdőívvel fel lehetne mérni, hogy korunk emberei milyen elemekből rakják össze saját, önálló világképüket. Sok olvasnivalót is adtunk ki nekik, ezek egy részét olvasták, használták. Az első alkalommal egy általános áttekintést is igyekeztünk adni a legfontosabb kérdésekről, megközelítési módokról.

Ezután következett a kérdőív összeállítása. Egy következő találkozáson megbeszéltük, hogy kik milyen kérdésekben mélyednek el, illetve találnak ki izgalmas kérdéseket: vallások, ezotéria, életvezetés, tudomány, etika. A kérdések összeállítása meglehetősen lassan következett be. Úgy éreztük, hogy amíg nem indul el a Témahét, addig nem nagyon akarnak dolgozni az "ügyön". Végül egy nagyon jó kérdőív született meg. Hétfő reggel ezt még összeszerkesztették, a hétfői nap a kérdőívek kitöltésével ment el. Elég sok helyen jártak és sok kérdőívet sikerült felvenniük, ebben ügyesek voltak. Utólag úgy látom, hogy ezt a napot még másra is felhasználhatták volna, mert viszonylag gyorsan sikerült sok embert megkérdezniük.

A keddi napon történt a kérdőívek bevitele és az adatbázis létrehozása. Ezen egyszerre viszonylag kevés ember dolgozott egyszerre és konfrontáció alakult ki a csoport egyik tagja és a többiek között: ő volt ugyanis, aki értett az adatbázis kezeléséhez és "monopolizálta" a munkát. A csoport nagy része ezalatt eléggé leeresztett, nem találtak ki maguknak másfajta munkát, a kiértékelés szempontjainak összeszedésében is viszonylag hamar megálltak egy felületesebb ponton. Itt nyilvánvalóvá vált, hogy nagyon sokféle, egymást nem ismerő ember választott egy viszonylag nehéz témát, amiben nehezen tudnak együttműködni egymással, illetve nem tudják összeilleszteni a munkatílusukat.

A szerdai napon a kiértékelés és a prezentáció elkészítése zajlott. Összességében egy elég jó prezentációt állítottak össze, ám ami meglepő volt, hogy a legizgalmasabb kérdéseket nem tárták fel. Olyan mennyiségű adat állt a rendelkezésükre, amiből egy nagyobb tanulmány is születhetett volna, ám ők megakadtak néhány összefüggés megállapításánál. Azért is volt ez meglepő, mert úgy láttuk, hogy a téma iránt érdeklődő gyerekek verődtek össze, mégis elvesztették az érdeklődésüket (ez persze nem az egész csoportra igaz). Arra jutottunk, hogy valószínűleg nem a kérdőíves módszert kellett volna választaniuk, mert jobban érdekelte őket a saját világképük, mint másoké, azonban később már nem tudtak, nem akartak váltani. Elvehette a kedvüket a már említett nézeteltérés is. Volt, aki megemlítette, hogy a kérdőív sugallatával túl sokat segítettünk, ezután már csak ebben tudtak gondolkodni. De kialakult közöttük egy olyan törésvonal is, hogy néhányan úgy érezték, csak ők dolgoznak és a többiek csak henyélnek.

A visszajelzéseik alapján az derült ki, hogy a kérdőívezést kimondottan élvezték, az adatbázis létrehozásánál kedvetlenedtek el. Saját munkájukat többen jónak, néhányan igénytelennek tartották. A bemutatójuk hagyott némi kívánnivalót maga után - ahogy több csoportnál, itt is felmerült, hogy nem próbálták el rendesen, illetve nem tanultak még meg sok ember előtt szerepelni.

6.6. Az előadásokat megtekintő diákok véleménye

A kérdőív

Kérlek, ha van egy kis időd töltsd ki az alábbi (teljesen anonim) kérdőívet! Ezzel segíted a szervezők munkáját a Témahét kiértékelésében, illetve a későbbi esetleges (Téged is érintő) témahetek megszervezésében!

(1- Egyáltalán nem; 2 – Kevésbé; 3 – Eléggé; 4 - Nagyon)

Az általad megnézett témák mennyire tetszettek? (Ha gondolod felírhatod a téma címét is!)

	1	2	3	4
1.téma:				
2.téma:				
3.téma:				
4.téma:				

Te mit tartanál fontosnak a téma kiválasztásánál, ha Neked kellene csoportban dolgozni?

	1	2	3	4
Maga a téma érdekes legyen.				
A csoportban barátaim/ismerőseim legyenek.				
Fontos lenne, hogy ismerjem a témavezető tanárt.				
Egyéb:				
.....				

Milyen jellegű munkát vállalnál szívesen a csoportban?

	1	2	3	4
Adatok, összefüggések gyűjtése (könyvtár/internet/külső helyszínek...)				
Interjú/beszélgetés a téma szempontjából fontos személyekkel				
Számítógépes munka (bemutató készítése/videóvágás...)/fényképezés/videózás				
A munkafolyamat szervezése/koordinálása				
Egyéb:				

Adj meg néhány olyan témát, amivel szívesen foglalkoznál, ha Te lennél „témahetes”. A téma lehet általános (pl. környezetvédelem/politika/biológia...), de akár konkrét is (pl. a speciális relativitáselmélet)!

Témáim:

Kiértékelés, következtetések

A kérdőívet a témahét nézőivel (összesen 78 diákkal, sajnos nem mindenki az iskolából) töltöttük ki.

A kitöltött kérdőívek elemzése után a következőkhöz jutottunk:

1.) A témák tetszésindexe:

Mivel nem mindenki nézett meg minden témát (egy ember legfeljebb 4 témát látott, de volt, aki csak 2-t), ezért a felmérés nem reprezentatív. Voltak olyan gyerekek, akik mindenről negatívan nyilatkoztak, míg mások (általában a 10 b-s fizikuscsoport) „lojálisan” értékelték, így nyilván kissé torz lett az eredmény. A másik probléma, hogy volt néhány téma, ahol kevés válasz állt rendelkezésre.

A témák túlnyomó többségét inkább pozitívan értékelték a nézők.

2.) Te mit tartanál fontosnak a téma kiválasztásánál, ha Neked kellene csoportban dolgozni?

A válaszok alapján a következő táblázatot kaptuk:

	1	2	3	4
Érdekes a téma		1	18	54
Ismerősök/barátok	2	20	30	21
Tanár személye	7	35	23	8

Itt egyértelműen látszik, hogy a leginkább fontosnak tartott szempont a téma, aztán a társaság, és kevésbé fontosnak tartják a diákok a témavezető tanár személyét.

Érdekes, hogy az „egyéb”-re jött néhány válasz. A következő szempontokat tartja fontosnak a felsoroltakon kívül néhány diák:

Valós legyen a probléma (ezt többen írták)

Egyébként is foglalkozzunk vele

Összehangolt csapatmunka/mindenki dolgozzon

„Többiek is elkötelezettek legyenek, akár csak én”

Szeretnék mérni/kísérletezni (fizika/statisztika)

3.) Milyen jellegű munkát vállalnál szívesen a csoportban?

A válaszok alapján a következő táblázatot kaptuk:

	1	2	3	4
Adatok gyűjtése	7	19	36	14
Interjúzás	11	10	32	22
Számítógépes munka	7	20	35	12
Szervezés	14	27	21	13

Szerintem az átlag itt nem sokat mondana. Ugyanis összességében három fő típus volt a válaszadók közül:

Számítógépes munkát preferálók

Személyes interakciót (beszélgetés/interjú) választók

Szervező/koordináló személyiségek (ezek kissé kevesebben voltak, mint a fenti két csoport tagjai)

Ezen csoportok között kicsi volt a mozgás a válaszadásban; aki az egyik fajta munkát preferálta, nemigen választott a többi kategóriából.

Érdekes lehet, hogy többen kifejezetten a videózás/fotózás miatt választották a harmadik sort.

Összességében szerintem érdemes a jövőre kitűzendő témákat olyan szempontból is átgondolni, hogy a témára jelentkező diákok számukra szimpatikus munkaformát tudjanak választani.

4.) Adj meg néhány olyan témát, amivel szívesen foglalkoznál, ha Te lennél „témahetes”.

Szerintem ez a pont a jövő szempontjából a legfontosabb!

A válaszok (a kifejtendő jelleg) miatt nehezen kategorizálhatók, én mégis megpróbáltam.

Sajnos mivel a négy csoport, ahol kitöltötték a diákok még a Berzsényi egészét tekintve sem reprezentatív (két humánus, egy nyelvi és egy fizikus csoport – kimaradtak a matematika szakos és a biológia tagozatos csoportok!), így néhány megjelölt téma túlsúlyban van!

A főbb kategóriák nálam, illetve, hogy hány ehhez köthető válasz érkezett:

Fizika	Sport/életmód	Biológia/életmód	Humán tudományok	Közösség/egyéb
20	31	15	31	20

És akkor a konkrét válaszok az egyes kategóriák szerint (ahol több hasonló válasz érkezett azt *-gal, vagy **-gal jelölöm, a többi esetben egyetlen válaszadótól kaptuk a témamegjelölést.)

Fizika

- Furcsa jelenségek/kísérletek
- Anyag/antianyag
- Atombomba/atomfizika **
- Sötét anyag
- Csillagászat *
- Repüléstechnika *
- Erőművek/energia *
- Hangtechnika
- Gitárok **
- Monocikli/bicikli „működése” *
- Áramkörök
- Fekete lyukak

Sport/életmód

- Mivel tölti az idejét egy tinédzser?
- Könnyűzene/jazz/blues (?) **
- Viselkedés *
- Sport, mint élettanító
- Diákstílusok
- Autók/motorok *
- Drogok, droggkultúra Pesten (?) **
- Nyelvtanulás Magyarországon
- Magyar olimpikonok
- Női futball
- Szex, vagy szerelem, járj túl a párod eszén
- Miért elégedetlen a nők 80%-a magával?
- Egészséges életmód
- Különleges ételek

- SNI-s nevelés
- Álom és valóság
- Alkoholizmus *
- Állatmenhelyek
- Internet befolyása a fiatalokra *
- Fiúk lányok közti viszonyok
- Diplomások munkalehetőségei *

Biológia/életmód

- Evolúció
- Génmanipuláció
- Pszichológia
- Emberi különbségekről statisztika
- Hormonok hatása az emberre/érzelmekekre *
- Környezetvédelem **
- Természet veszélyei
- Globális felmelegedés *
- Veszélyeztetett állatfajok
- Újrahasznosítás *

Humán tudományok

- Közvélemény-kutatás *
- Politika **
- Előítéletek *
- Börtönélet
- Demokrácia
- Világvallások (ezek különbségei) *
- A zsidóság
- Berzsényi élete
- Globalizáció

Közösség/egyéb

- Budapest építésze
- Aranymetszés az életben
- Partizási szokások
- Diákélet
- Az utca embere
- Művészet a köztereken
- Nők elleni (családon belüli) erőszak *
- Hajléktalanok visszahelyezkedése az életbe
- Nemzeti hagyományok megőrzése
- Esélyegyenlőség *
- Underground kultúra
- Budapest éjszakai élete
- Világstárok

Zárszóként annyit, hogy ebből a néhány témamegjelölésből azért elég jó kép rajzolódik ki a mostani tinédzserek érdeklődési köréről, és jó néhány olyan témát is találtam, amivel akár én is szívesen foglalkoznék.

Tartalomjegyzék

Készítők.....	2
Bevezető.....	3
1. Motiváció és definíció.....	4
2. Témahét és tehetség gondozás.....	5
2.1. Tehetség-modell.....	5
2.2. Gazdagítás.....	5
2.3. Gyorsítás.....	5
2.4. Differenciálás.....	5
2.5. Belső motiváció.....	5
3. A program leírása.....	6
3.1. Előkészületek.....	6
Első ötletgyűjtő találkozó (2009. szeptember).....	6
Második ötletgyűjtő találkozó (2009. október).....	6
Első konzultáció az iskolavezetéssel (2009. november).....	6
Második konzultáció az iskolavezetéssel (2009. december).....	6
Döntés tantestületi értekezleten (2010. január).....	6
Tantestületi tájékoztató (2010. január 22.).....	7
Témák begyűjtése (2010. január 22. - 2010. január 31.).....	7
Műsorfüzet, honlap, rövid és hosszú ajánlók (2010. február 27.).....	7
Jelentkeztetés témákra (2010. március 2-6.).....	7
Csoportindítás (2010. március).....	7
3.2. Témahét.....	7
Nytás (2010. március 22.).....	7
Csoportmunka (2010. március 22-24.).....	7
Zárás (2010. március 24.).....	8
Előadások (2010. március 26.).....	8
3.3. Értékelés.....	8
Csoport munkájának értékelése.....	8
Csoport önértékelése.....	8
Nézők véleménye.....	8
Témavezetők visszajelzése.....	8
Iskolavezetés és szervezők.....	8
4. Illesztés a helyi pedagógiai programhoz.....	9
4.1. Témahét és TÁMOP.....	9
4.2. Témahét és iskolavezetés.....	9
Energia.....	9
Egész iskola vagy egy évfolyam?.....	9
Helyettesítés és teremrend.....	9
Eszközigény.....	9
4.3. Témahét és kollégák.....	10
Témavezetők vívódásai.....	10
Akik nem vezettek témát, de tanítanak az évfolyamon.....	10
4.4. Témahét és diákok.....	10
5. Pedagógiai tapasztalatok összegzése.....	11

5.1. A megvalósult projektek tapasztalatai.....	11
5.2. Pedagógiai célok és megvalósulásuk.....	14
A Témahét pedagógiai céljai.....	14
A pedagógiai célok megvalósulása.....	14
6. Melléklet.....	16
6.1. Az idei kínálat.....	16
A társadalmi nemek különbözősége.....	16
Az iskola hőtésképe.....	16
Budapest a kultúra és szórakozás fővárosa.....	16
Mit olvas az utca embere?.....	16
Navigando nell’Internet italiano.....	17
Hazugság.....	17
A matekfeladatok az utcán hevernek.....	17
Életminőség és hulladéktermelés.....	17
Terek és lehetőségek két iskolában.....	17
Helyünk a költségvetésben.....	17
Szervátültetettek, mozgássérültek kiemelkedő sporttevékenysége.....	17
„Bezzeg a német diákok (?)”.....	18
Világképek.....	18
Fel és le – lecsúszás vagy felkapaszkodás útjai, esélyei ma Magyarországon.....	18
A titkos zenei projekt.....	18
6.2. Műsorfűzet.....	19
Borító.....	19
Egy témaleírás.....	20
6.3. Honlap.....	20
6.4. A csoportmunka értékelési módszerei.....	20
Szabad beszélgetés.....	20
Kilépő cédula.....	21
Tenyérrajz.....	21
Csoport ábrázolása.....	22
Koordinátarendszer.....	22
Ablakrajz.....	22
Elvárások és eredmény összevetése.....	22
6.5. Témavezetők visszajelzései.....	22
Életminőség és hulladéktermelés.....	22
Titkos Zenei Projekt.....	24
Az iskola hőtésképe (hőkamera).....	25
Terek és lehetőségek két iskolában.....	26
Budapest, a kultúra és a szórakozás fővárosa.....	27
Helyünk a költségvetésben.....	29
Mit olvas az utca embere?.....	30
Hazugság.....	32
A társadalmi nemek különbözősége.....	32
Világképek.....	33
6.6. Az előadásokat megtekintő diákok véleménye.....	34
A kérdőív.....	34
Kiértékelés, következtetések.....	35
Tartalomjegyzék.....	40

